הלכות ציצית

ילקוט יוסף

מתוך ילקוט יוסף, מאת הרב יצחק יוסף.
הטקסט נלקח מאתר «ילקוט יוסף חינם – האתר להפצת יהדות» (yalkut.info).
זכויות היוצרים על הטקסט שמורות לבעליהן. הקובץ נועד ללימוד בלבד ואינו למכירה.
geulaquiz.com

סימן ח׳ — מהלכות ציצית — סדר עטיפת הציצית

א מצות עשה מן התורה שמי שיש לו בגד צמר או בגד פשתים שיש בו ארבע כנפות, ורוצה ללובשו, צריך להטיל בו ציציות בד׳ הכנפות. והזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה. ושקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות כולן, שנאמר ״וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה׳ ועשיתם אותם״. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, סימן ח׳ הערה א׳, עמוד א׳].

ב כל הלובש בגד שהוא חייב בציצית ולא הטיל בו ציצית, ביטל מצות ציצית. ואמרו בגמרא כל מי שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשין, ופירש רש״י, שהן: ועשו, ונתנו, והיה, וראיתם, וגדילים תעשה לך. ואם הוא של שאר מינין, ביטל מצוה מדרבנן. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד ב׳. ובמהדורת תשס״ו עמוד ד׳].

ג יש להזהר שבזמן שקורא קריאת שמע ומתפלל שחרית יהיה עם ציצית. וראוי שזה יהיה טלית גדול, ולא יסמוך על הטלית קטן. ומכל מקום אם אין לו טלית גדול, ואם יתעכב עד שישיג טלית גדול, יש חשש שיעבור זמן תפלה, או שיפסיד תפלה בצבור, יתפלל בלי טלית גדול, ויסמוך על מה שלובש טלית קטן העשוי כהוגן, וכשיעור, ואל יתעכב יותר. ואף על פי כן ראוי ללבוש טלית גדול, מפני שפעמים והטלית קטן אין בו כשיעור, ואין יוצאים בו ידי חובת המצוה. ועוד טעמים. [שאר״י ח״א עמ׳ צג. ילקו״י ציצית, מהדורת תשס״ד, עמ׳ יב. ושם עמ׳ יז, המקור ללבישת טלית גדול. ועוד שם עמ׳ יג, דמצות ציצית אינה מצוה חיובית אלא קיומית. ועוד שם עמו׳ יד, הקורא ק״ש בלא טלית אם נחשב כמעיד עדות שקר בעצמו].

ד טוב שלא להסיר את הטלית מעליו עד אחר אמירת ״עלינו לשבח״. ומכל מקום מי שממהר למקום עבודתו וכדומה, רשאי להסיר מעליו הטלית קודם עלינו לשבח. [ראה להלן סימן כד]. ואין להסיר את הטלית כי אם לאחר חליצת התפילין. [ילקו״י על הלכות ציצית מהדורת תשס״ד עמוד יט. ובמהדורת תשס״ו עמוד יד. שארית יוסף ח״א עמוד צד].

ה טוב ונכון שלא להסיר את הטלית קטן מעליו גם בעת השינה. וכן מנהגינו. ומכל מקום אם החום כבד וקשה לישן עם טלית קטן, רשאי להסירו קודם השינה. וגם בזה אם יכול להחמיר על עצמו תבא עליו ברכה. [ילקו״י על הלכות ציצית מהדורת תשס״ד עמ׳ כ. ובמהדורת תשס״ו עמ׳ טו. שארית יוסף ח״א עמ׳ צד. ושם הערה אם יש איסור בל תוסיף בלבישת טלית בלילה].

ו הלן בטליתו בלילה אין צריך לברך עליו בבוקר, ויכוין בברכת הטלית גדול לפטור הטלית קטן. ואין צריך למשמש בטלית קטן בעת שמכוין עליו לפוטרו. ואם פשט את הטלית קטן בלילה קודם השינה, ולובשו בבוקר, אף שמעיקר הדין רשאי לברך עליו, רבים נהגו לפוטרו בברכה על הטלית גדול, כמו שיבואר להלן סימן טז. [ילקו״י על הלכות ציצית מהדורת תשס״ד עמוד כג. ובמהדורת תשס״ו עמוד טז. ושאר״י ח״א עמ׳ צו].

ז יכוין בהתעטפו שצונו הקדוש ברוך הוא להתעטף בציצית כדי שנזכור את כל מצותיו לעשותם. ואם לא כיוון כך, יש לחוש משום מה שנאמר ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה. [ונחלקו הפוסקים אם לא כיון אם יצא ידי חובת המצוה או לא]. [ילקו״י על הלכות ציצית מהדורת תשס״ד עמוד כה. ובמהדורת תשס״ו עמוד יח. ושאר״י ח״א עמוד צה].

ח בדיעבד מי שכיון רק לקיים את המצוה בלבד, יצא. וגם אם לא כיון כלל לשם מצוה, יש אומרים שאם מוכח שלובש הטלית לשם מצוה יצא ידי חובת המצוה, ועל כל פנים יכוין כך כשייזכר, אף בעודו לבוש. [ילקו״י ציצית עמוד כו, ושאר״י ח״א עמוד צט].

ט יש נוהגים לומר ״לשם יחוד״ לפני הברכה וההתעטפות בציצית, כדי לכוין לצאת ידי חובת המצוה. ויש המסתפקים בברכה שדי בה כדי לעורר לכוין לשם מצוה. ואם אמירת הלשם יחוד מעוררת אותו לשים לב ולכוין לשם מצוה, נכון מאד לומר לשם יחוד קודם ההתעטפות בציצית. [ובלבד שלא יפסיד על ידי כך תפלה בצבור]. [ילקו״י על הלכות ציצית מהדורת תשס״ד עמוד כז, ובמהדורת תשס״ו עמוד כ׳. ושאר״י ח״א עמוד ק׳].

י טוב לומר בנוסח הלשם יחוד שאומר קודם ההתעטפות בציצית, שציונו הקב״ה להתעטף בציצית כדי שנזכור כל מצותיו לעשותם. [ילקו״י ציצית עמ׳ לא. ושאר״י ח״א עמ׳ קא].

יא אמרו חז״ל ההוגה את השם באותיותיו אין לו חלק לעולם הבא. ואף ההוגה שם ה׳ במילוי אותיותיו, דהיינו שאומר כל אות בפני עצמה, הרי הוא בכלל הוגה את השם באותיותיו. ולכן בנוסח ה״לשם יחוד״ צריך לומר, ליחדא שם יו״ד ק״י בוא״ו ק״י. ולא להזכיר ח״ו שם הוי״ה. [ילקו״י על הל׳ ציצית עמ׳ לב. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ כג. שאר״י ח״א עמ׳ קב].

יב מי שנמצא במקום מטונף, לאונסו, שאסור לו לברך שום ברכה כלל, מותר לו ללבוש ציצית בלא ברכה, אחר שאי אפשר שיקיים המצוה באופן אחר. [ילקו״י שם. ושאר״י א׳ עמ׳ קג].

יג נוסח הברכה על הטלית "אשר קדשנו במצותיו וצונו להתעטף בציצית". [ולענין טלית קטן ראה להלן סימן טז]. [ילקו"י הלכות ציצית, עמוד לד. ושאר"י עמו' קד. ושם בדין ברכה לאחר העיטוף].

יד אם טעה ובירך על טלית גדול "על מצות ציצית", או "להתלבש בציצית", וכיוצא, יצא. [ילקו"י ציצית מהדורת תשס"ד, עמוד לח. ובמהדו' תשס"ו עמו' כז. ושאר"י ח"א עמוד קו].

טו מנהגינו לומר להתעטף בציצית, בניקוד שוא תחת הבי"ת, ולא בפת"ח. ואם טעה ובירך להתעטף בציצית בניקוד פת"ח תחת הבי"ת, יצא, ואין צריך לחזור ולברך. [ילקו"י ספר על הלכות ציצית מהדורת תשס"ד, עמוד לט. ובמהדורת תשס"ו עמוד כח. שארית יוסף ח"א עמוד קז].

טז יש לברך להתעטף בציצית מעומד. וגם העטיפה בטלית צריכה להיות מעומד. [ילקו"י ציצית מהדורת תשס"ד עמוד מ'. שאר"י ח"א עמ' קז. ושם עמ' קח אם ברכה על הטלית הוי ברכת הנהנין].

יז מי שעבר ובירך על הטלית בישיבה, יצא, ואף אם התעטף בציצית בישיבה, בדיעבד יצא. [ילקוט יוסף הלכות ציצית מהדורת תשס"ד, עמוד מג. ובמהדו' תשס"ו עמ' לא. שאר"י ח"א עמ' קי].

יח לפיכך חולה או זקן שקשה להם לעמוד, יכולים לברך ולהתעטף מיושב, דשעת הדחק כדיעבד דמי. [ילקו"י ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס"ד, עמוד מה. שאר"י ח"א עמוד קי].

יט יברך קודם הלבישה בשעה שכבר אוחז בידו את הטלית, ולא בעת שהטלית עדיין מקופלת, שכל המצוות מברך עליהם עובר לעשייתן. [ילקו"י על הלכות ציצית עמוד מה. שאר"י ח"א עמוד קיא. ושם בהערה באורך בענין ברכה על הדלקת נר של שבת אחר ההדלקה, דאף שזו מצוה נמשכת, כיון שנוסח הברכה נתקן בלשון להדליק, אין לברך אחר ההדלקה. ולא דמי למזוזה. ועוד שם, אם ברכת האירוסין הויא ברכת המצוות או ברכת השבח. ואם בעינן בברכות השבח עובר לעשייתן. ועוד שם, שאין לעשות יחוד מיד אחר החופה, ובדין ברכה על מצות צדקה. וצדקה בלילה, וברכת אירוסין בחרש].

כ ראוי שלא להתעסק בשעת הברכה עם הטלית, כגון להוציאו ולהכינו לעיטוף, אלא יעשה כל זה קודם הברכה. ומיד אחר הברכה יתעטף בציצית. [ואמנם מעיקר הדין אין בזה איסור]. [ילקו"י על הלכות ציצית מהדורת תשס"ד עמו' סח. ובמהדורת תשס"ו עמוד מט].

כא בשעת הברכה יאחוז את הטלית בשתי ידיו, ואין צריך להקפיד לאחוז הטלית דוקא ביד ימין. [ילקו"י ציצית מהדר' תשס"ד, עמ' סט. ובמהדר' תשס"ו עמ' מט. ושאר"י ח"א עמ' קכו].

כב יש נוהגים כשמוציאים את הטלית גדול מן הכיס ללובשו, מנשקים את הציציות של ארבע כנפות ביחד. וכן בעת שפושטים הטלית מעליהם ומקפלים אותו, אוחזים בד' הציציות ומנשקים אותם. וכל זה לחיבוב מצוה. [ילקו"י על הל' ציצית, מהדורת תשס"ד, עמוד ע'. ובמהדורת תשס"ו עמוד נ. שארית יוסף ח"א עמוד קכז].

כג אין להפסיק בין הברכה לעטיפה, ולכן מה שיש מנשקים את הציציות בין הברכה למעשה העטיפה, אינו מנהג נכון, שיש לחוש בזה להפסק בין הברכה לעשיית המצוה, ולכן יש לבטל מנהגם. ובדיעבד שעבר ונישק את הציציות בין הברכה להתעטפות, אינו חוזר לברך. ויש נוהגים לנשק את שפת הטלית קודם הברכה. ולא נהגנו בזה. [שארית יוסף ח"א עמוד קכז. ילקו"י ציצית עמ' ע'. ובתשס"ו עמ' נא]. ושם עמו' עא לנשק התפילין בין גאולה לתפלה].

כד אף-על-פי שמצוה מן המובחר שכאשר כמה בני אדם מתעטפים בציצית בבית הכנסת, אחד מברך לכולם ברכת להתעטף בציצית, משום ברוב עם הדרת מלך, מכל מקום לא נהגו כן, אלא כל אחד מברך לעצמו, והיינו משום שאין הכל בקיאים לצאת ולהוציא, ושאני מברכת הקידוש וכדומה שרגילים לכוין בזה. ואם בירך אחד בשביל כולם, ואחד מהקהל דיבר קודם שהתעטף בציצית, אבל אחר שהמברך התעטף, אין צריך לחזור ולברך, דספק ברכות להקל. ואם המברך דיבר קודם שהתעטף, והשומעים לא הפסיקו בדיבור, אינם צריכים לחזור ולברך. וטוב שיהרהרו ברכת להתעטף בציצית בלבם. [שאר"י ח"א עמוד קכח. הליכות עולם ח"א עמוד שמז. ילקו"י על הל' ציצית עמוד עב. ושם, מתי אמרינן "ברוב עם הדרת מלך", ושם עמו' עו, אחד בירך לכולם ואחד השומעים דיבר קודם קיום המצוה.].

כה ומכל מקום אם בירך האחד וכיון לפטור את חבירו, וגם חבירו נתכוין לצאת, אפילו לא ענה אמן אחר ברכתו, יצא ידי חובת הברכה. [שאר"י ח"א עמ' קלא. ילקו"י על הל' ציצית עמוד פא. ושם בדין "שומע כעונה" כשלא ענה אמן, ועוד שם עמוד פב, בדין "אף על פי שיצא מוציא"].

כו סדר עטיפת הטלית צריך להיות באופן זה: מיד לאחר ברכת "להתעטף בציצית", יתעטף בטלית על ראשו, כשארבע כנפות הטלית יורדות כנגד פניו, שתים לצד ימין ושתים לצד שמאל, ולאחר מכן יאחז את הצד הימני שכנגד פניו, וישליך אותו לאחוריו על כתפו השמאלית, וטוב שישהה כך כדי שיעור הילוך ארבע אמות, ואחר כך יאחז את הצד השמאלי, וישליכנו גם כן לאחוריו על כתפו השמאלית, באופן שכל ארבע הכנפות יהיו מונחות מאחוריו, וישהה כך כדי שיעור הילוך ארבע אמות, ואחר כך יוריד הטלית על גופו, ויניח שתי ציציות לפניו ושתים לאחוריו, שיהיה מסובב במצוה.

והנוהגים להוריד את הטלית על כל גופם, ואחר כך להתעטף בראש כנז', יש להם על מה שיסמוכו. [שארית יוסף ח"א עמ' קלד, ילקו"י על הל' ציצית, עמ' פה. ובמהדו' תשס"ו עמ' סא. ושם עמוד פט שאין להורות להחמיר נגד מרן הש"ע, ודחה מי שרצה להביא ראיה מדין זה שצריך להורות להחמיר נגד מרן].

כז יש להקפיד שהעטיפה בטלית לא תהיה באופן שיכסה את כל הפנים והעינים, אלא העטיפה צריכה להיות על הראש וסביב הצואר והסנטר, למטה מפיו. והנוהגים לכסות את פניהם ועיניהם בשעת העטיפה, מנהג טעות הוא בידם, ועליהם לשנות מנהגם. [ילקו"י על הלכות ציצית מהדורת תשס"ד עמוד צא. ובמהדורת תשס"ו עמוד סו. שארית יוסף ח"א קלו].

כח לאחר שנתעטף בטלית גדול בשעת הברכה וכיסה בו את ראשו, ואחר כך הורידו על גופו כנ"ל, רשאי להורידו על כתפיו, בזמן התפלה. ומכל מקום נכון לכסות הראש בטלית עד סוף התפלה. [ילקו"י על הל' ציצית, עמוד צג. ובמהדו' תשס"ו עמוד סז. ושאר"י ח"א עמוד קלז].

כט גם בחורים שעדיין לא נשאו אשה, ראוי שיכסו את ראשם בטלית בעת התפלה, ובפרט בתפלת הלחש. [ילקו"י הל' ציצית, עמוד צו. ובמהדו' תשס"ו עמ' סט. ושאר"י ח"א עמוד קמ].

ל הנוהגים שאינם מתעטפים בטלית כלל, ומשאירים את הטלית כרוך על צוארם בשעת התפלה, וארבע הכנפות מול פניהם, אינם יוצאים י"ח המצוה, והרי הם מברכים ברכה לבטלה. [ילקו"י על הל' ציצית, עמוד צז. ובמהדורת תשס"ו עמוד ע. ושאר"י ח"א עמוד קמ].

לא המברך "להתעטף בציצית", אין לו לדבר דברים בטלים בעודו מעוטף בו כעטיפת הישמעאלים, קודם שיוריד הטלית על גופו. ואם שמע קדיש או קדושה, קודם שיוריד הטלית על גופו, יענה עם הצבור, ואין בזה חשש הפסק. ואפילו אם רק הניחו על ראשו כדי להתעטף בו, ומיד שמע קדיש או קדושה, יענה, ואפילו אמן דברכות יש לו לענות, הואיל והתחיל במצוה, ולא נחשב הפסק אלא כשמפסיק בין הברכה לתחלת קיום המצוה. ואם בירך להתעטף בציצית ושמע מחבירו שסיים גם הוא ברכה זו, לא יענה אמן קודם שהניח הטלית על ראשו, וכל שכן שאין לענות אמן על ברכות אחרות. אולם אם עבר וענה אמן על ברכת ציצית של חבירו, בדיעבד לא יחזור לברך. [שארית יוסף ח"א עמ' קמא, ילקו"י על הל' ציצית, עמ' צח. ושם עמו' צט שאין לומר וידוי בין התקיעות בראש השנה].

לב יש חתנים הנוהגים שאחר שבירכו בחופה [מבעוד יום] להתעטף בציצית, ומכסים את ראשם בציצית [ועדיין אינם עושים כעטיפת הישמעאלים], מיד מתחיל החזן לברך שבע ברכות, והחתן עונה אחריו אמן. ויש להם על מה שיסמוכו ואין בזה חשש הפסק. [ילקוט יוסף על הלכות ציצית מהדורת תשס"ד עמוד קח. ובמהדורת תשס"ו עמוד עז. ושארית יוסף ח"א עמוד קמב].

לג יש נוהגים שאחר שבירכו להתעטף בציצית והתעטפו כמנהג הישמעאלים, אומרים פסוקים, כמו ה' צבאות עמנו וכו', או מה יקר חסדך וכו', עד כי עמך מקור חיים וכו', ואחר כך מורידים את הטלית על גופם. ויש לנוהגים כן על מה שיסמוכו, ואין לאסור בזה מצד הפסק. ומכל מקום לכתחלה ראוי לומר הפסוקים הנ"ל רק בהרהור הלב, ולא לבטא בשפתיו. [ילקו"י על הל' ציצית, עמוד קח. ושאר"י ח"א עמוד קמב. הליכות עולם חלק א' עמוד ג'].

לד קודם הברכה צריך להפריד חוטי הציצית זה מזה, שיהיה כל חוט וחוט בפני עצמו, ולא יסתבכו החוטים זה בזה, ונתנו סימן בשם האר"י ז"ל: ציצ"ת ראשי תיבות, צדיק יפריד ציציותיו תמיד. [ילקוט יוסף שם עמ' קט. ובמהדו' תשס"ו עמ' עח. ושארית יוסף ח"א עמ' קמג].

לה אפילו בשבת אם רואה שהחוטים מסובכים זה בזה רשאי להפרידם, ואין בזה משום מתקן מנא, ולא שאר חששות. ורק בפעם הראשונה לאחר תליית וקשירת חוטי הציצית בטלית, אם הם מסובכים, אין להפרידם בשבת. אבל לאחר מכן מותר. [ילקו"י על הלכות ציצית, מהדורת תשס"ד עמוד קי. ובמהדורת תשס"ו עמוד עט. ושאר"י ח"א עמוד קמד].

לו אחר שהפריד את חוטי הציצית זה מזה, מי שיש לו פנאי יבדוק גם את הציציות אם הם כשרים, קודם שיברך על הטלית, כדי שלא יברך ברכה לבטלה. ובפרט במקום חיבורם בכנפות הטלית. וגם טלית קטן נכון לבודקו קודם שלובשו. אולם מעיקר הדין אין צורך לבדוק את חוטי הציצית בכל יום לפני שמברך ומתעטף בציצית, וכן נוהגים. [וראה להלן סימן טז סעיף ב']. [ילקו"י שם מהדורת תשס"ד עמוד קיב. ושארית יוסף ח"א עמוד קמה].

לז מי שנכנס מאוחר לבית הכנסת בשעה שהצבור התחילו כבר להתפלל, אין צריך לבדוק את חוטי הציצית, ואין בזה אפילו מדת חסידות, כדי שלא ידלג דבר מהתפלה. וכן אם הצניע הטלית במקום שמור, אין צורך לבודקו כלל בכל ענין. [והוא שבדק הציציות קודם שהכניס הטלית לאותו מקום שמור]. [ילקו"י ציצית, עמוד קיז. ושאר"י ח"א עמוד קמח].

לח יש נוהגים לומר בעת בדיקת הציציות את הפסוקים "ברכי נפשי את ה', ה' אלוהי גדלת מאד הוד והדר לבשת, עוטה אור כשלמה, נוטה שמים כיריעה". [ילקו"י על הלכות ציצית מהדורת תשס"ד עמוד קיח. ובמהדורת תשס"ו עמוד פה. ושאר"י ח"א עמוד קמט].

לט אם עדיין לא בירך ברכות התורה, נכון שלא לומר הפסוקים הנז', שיש לחוש לסברת הפוסקים המצריכים לברך ברכות התורה גם קודם אמירת פסוקים שלא בדרך קריאה ולימוד. [ילקו"י על הל' ציצית, מהדו' תשס"ד עמ' קיט. ובמהדו' תשס"ו עמ' פה. ושאר"י ח"א עמ' קמט].

מ יש אומרים שהנוהגים לבדוק ולהפריד את חוטי הציצית לפני הברכה, יבדקו את הציציות בערב שבת, או ערב יום הכפורים, לפני הכנסת הטלית לנרתיקה, כדי שלא יהיה צורך לבדוק למחרת. ואמנם מעיקר הדין מותר לבדוק הציציות ולהפרידם זה מזה גם בשבת. ואם יש לו טלית מיוחדת לשבת, טוב שיבדקנה כשמקפלה במוצאי שבת. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, עמוד קיט. ובמהדו' תשס"ו עמוד פה. ושאר"י ח"א עמוד קמט].

מא מנהגינו שהטלית קטן לובשו תחת בגדיו, ובשעה שלובשו מסתכל בציצית, ובזה יוצא ידי חובת מצות וראיתם אותו, ואין צריך ללבוש את הטלית קטן על בגדיו. [ילקוט יוסף על הלכות ציצית מהדורת תשס"ד עמ' קכ. ובמהדורת תשס"ו עמוד פו. שאר"י א' עמ' קנ].

מב מנהגינו שגם הציציות מכוסות תחת הבגדים. וכן נהגו גדולי הדורות הספרדים, וכן ראוי להיות על פי הקבלה. ומנהג האשכנזים להוציא הציציות לחוץ. וגם למנהגם ההולך בין הגוים וירא שילעיגו עליו, אינו צריך להוציאם מחוץ לבגדיו. [שארית יוסף ח"א עמ' קנב. ילקו"י על הלכות ציצית מהדורת תשס"ד, עמוד קכה. ושם עמוד קכו בגדר "מוציא לעז על הראשונים". ועוד שם עמו' קכח בדין "כוחו של מנהג", ומתי אין להתחשב במנהג. וראה עוד בזה בספר הנז' עמו' שסו].

מג אף שהציציות נוגעות בבשר הירכים וכדומה, אין בזה כל איסור, ואין צריך להחמיר בזה. [ילקו"י הל' ציצית, מהדו' תשס"ד, עמוד קל. ובמהדו' תשס"ו עמ' צג. ושארית יוסף ח"א עמוד קנג].

מד מנהג רבים מאחינו האשכנזים לילך עם הציציות בחוץ. ואין לחוש בזה ליוהרא. אולם אם הולכים בבית הקברות, יש להכניס את הציציות מתחת לבגדיהם. ומכל מקום אין להלך ברחובות קריה במשך שעות היום [שלא בזמן תפלת שחרית], עם טלית גדול מעל המעיל, שלעולם לא ישנה אדם ממנהג הבריות. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס"ד עמוד קל. ובמהדורת תשס"ו עמוד צג. ושארית יוסף ח"א עמוד קנג].

מה אברכי הישיבות שהם מעדות המזרח, לא ישנו ממנהג אבותיהם ורבותיהם הקדמונים להוציא את הציציות החוצה, אלא יהיו מתחת למדיהם. וכן דעת מורינו הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל, ואמר שבן ספרד שמוציא את ציציותיו נחשב כעין מוציא לעז על הראשונים. [ילקו"י על הל' ציצית, עמ' קלב. ובמהדורת תשס"ו עמוד צה. ושארית יוסף ח"א עמוד קנד].

מו בני ישיבות צעירים מעדות המזרח הרוצים להוציא את הציציות מחוץ לבגדיהם, וחשים בזה חיזוק ביראת שמים במקום מגוריהם, בכך שהם מתבדלים משכניהם שאינם הולכים בדרך התורה והמצוות, ומשייכים את עצמם למחנה בני התורה, רשאים לעשות כן, אך כאשר יינשאו ויתחזקו בתורה ויראת שמים, יחזרו למנהג אבותינו ורבותינו הספרדים, שלא היו מוציאים את הציציות מחוץ לבגדיהם. [שאר"י ח"א עמוד קנד. ילקו"י על הל' ציצית, מהדורת תשס"ד עמוד קלב. ובמהדורת תשס"ו עמוד צה].

מז וכן בעלי תשובה המתחזקים בשמירת התורה והמצוות, הרוצים להוציא את הציציות מחוץ לבגדיהם כדי להיבדל מהסביבה החילונית בה הם נמצאים, רשאים לעשות כן. אבל אחר שיתחזקו בתורה ובמצוות, או אחר שיעברו להתגורר בסביבה של אנשים יראי שמים, יחזרו למנהג רבותינו הספרדים ויכניסו את הציציות מתחת לבגדיהם. [ילקו"י על הל' ציצית, עמוד קלג. ובמהדו' תשס"ו עמוד צה. ושאר"י ח"א עמוד קנה].

מח בני ישיבות ספרדים הלומדים בישיבה שרובם הם יוצאי אשכנז הנוהגים להוציא את הציציות מחוץ לבגדיהם, אף-על-פי-כן לא ישנו ממנהג רבותינו, וטוב ונכון שלא יוציאו את הציציות מחוץ לבגדים מסיבה זו בלבד. ובדברים כגון אלה אין לחוש בזה משום איסור "לא תתגודדו". ולפיכך מן הראוי שרבני הישיבות הקדושות לא ידרשו מתלמידיהם הספרדים לשנות את מנהגם המבוסס על פי גדולי הדורות הספרדיים. ורק אם יתברר לרבני הישיבה שהוצאת הציציות מחוץ לבגדים לאותו בחור, תוסיף לו חיזוק בתורה ויראת שמים, בהיותו מתגורר בשכונה חילונית, וכדומה, רשאים להנהיגו לכתחלה להוציא ציציות בחוץ עד החתונה. [ילקו"י על הל' ציצית, במהדורת תשס"ד עמ' קלג. ובמהדורת תשס"ו עמוד צה. ושאר"י ח"א עמוד קנה. ושם עמוד קנז ספרדי הלומד בישיבה של אשכנזים כיצד ינהג].

מט מי שהיה לבוש בציצית קודם שיאיר היום, וכשהאיר היום היתה הטלית עליו, יש אומרים שיברך על הטלית בשהיית המצוה עליו, אף-על-פי שעשאה בזמן שהיה פטור מן המצוה. ויש חולקים. ולכן ימשמש בטלית ויברך. [ילקוט יוסף על הלכות ציצית, מהדורת תשס"ד עמוד קלט. ובמהדורת תשס"ו עמוד ק'. ושאר"י ח"א עמוד קנח].

נ אם נפלה טליתו מעליו, אפילו אם נפלה לגמרי, וחוזר ומתעטף בה, אינו צריך לחזור ולברך. [ילקו"י על הל' ציצית, עמוד קמ. ובמהדו' תשס"ו עמוד ק'. ושאר"י ח"א שם].

נא יש אומרים שאם נפלה טליתו באמצע תפלת שמונה עשרה, והחזירוהו אחרים עליו, כשיסיים תפלת שמונה עשרה ימשמש בציציות ויברך. ולדידן אין לברך, דספק ברכות להקל. [ילקו"י על הל' ציצית, מהדו' תשס"ד עמ' קמא. ובמהדו' תשס"ו עמ' קא. ושאר"י ח"א עמוד קנט].

נב הפושט טליתו על דעת לחזור ולהתעטף בה, כגון שרוצה להכנס לבית הכסא, אם הוא תוך חצי שעה, אין צריך לחזור ולברך עליה כשחוזר ללובשה. אבל אם פשט טליתו על דעת לחזור וללובשו, ושהה זמן ממושך חצי שעה או יותר צריך לחזור ולברך עליו. ובפרט אם קיפל הטלית והניחו לתוך

הכיס. ואפילו אם פשט טליתו סתם, ולא חשב אז אם יחזור וילבשנו מיד או לא, לא יחזור לברך עליו, ואפילו אין עליו טלית קטן. ומכל מקום אם מחליף בגדיו וחוזר ולובש טלית קטן אחר שיש בו שיעור ברכה, אף-על-פי שהוא לובשו תיכף ומיד אחר שפשט את הראשון, יברך שנית על הטלית קטן האחר. וכן המנהג. והפושט טליתו מפני שרוצה להכנס לבית הכסא, והצבור עומד קרוב לסיום התפלה, וכגון שנמצאים בקוה אל ה׳, נכון שלא יחזור להתעטף בטלית, ויסיים את התפלה בלא טלית כלל. [ואמנם החולץ תפילין מפני שצריך להכנס לבית הכסא, וחוזר להניחן אפילו מיד לאחר מכן, צריך לחזור ולברך אפילו לא שהה אלא זמן מועט, ואפילו אם היתה דעתו מתחלה לחזור ולהניחם]. [ילקו״י על הל׳ ציצית עמ׳ קמב. ובמהדור׳ תשס״ו עמ׳ קא. ושאר״י ח״א עמ׳ קנט].

נג הפושט טליתו וקיפל אותו ונתנו בתוך כיס הטלית, ולא חשב אם יחזור ללובשו או לא, כיון שקיפל הטלית הוה ליה כאילו חשב בפירוש שהוא פושטו על דעת שלא לחזור וללובשו, והסיח דעתו ממנו, וכשחוזר ללובשו יחזור ויברך עליו. וכן ראוי לעשות תמיד להוציא עצמו ממחלוקת. [ילקו״י ציצית, עמוד קמו. ובמהדור׳ תשס״ו עמ׳ קד. ושאר״י ח״א עמ׳ קסג].

נד מותר להשאיל טליתו לחבירו הרוצה לעלות לספר תורה או לעלות לדוכן, ואחר העלייה לספר תורה או לדוכן מחזירנה לו וחוזר ומתעטף בה, ואין חשש במה שחוזר ולובש הטלית בלי ברכה, דאחר שנהגו שלא לברך ממילא אין כאן חשש כלל. [ילקו״י על הל׳ ציצית, במהדורת תשס״ד עמוד קמו. ובמהדורת תשס״ו עמוד קה. ושאר״י ח״א עמוד קסג].

סימן ט – איזה בגדים חייבים בציצית

א מן התורה אין חייבים בציצית אלא בגד פשתים או של צמר כבשים בלבד, אבל שאר מיני בגדים אין חייבים בציצית אלא מדרבנן. ולכן ראוי ונכון ללבוש טלית העשויה מצמר רחלים, ואף הציציות שיהיו עשויות מצמר רחלים. ואף בימי הקיץ החמים, יש להתאמץ וללבוש טלית קטן של צמר. ואמנם היכא דלא אפשר ללבוש טלית צמר בגלל החום, ויש חשש שיתבטל לגמרי מהמצוה, ילבש טלית קטן העשוי מכותנה או שאר מינים, וייצא ידי חובה מן התורה לכל הפחות לדעת הפוסקים הסוברים דכל המינין חיובן מן התורה. ולדעת מרן השלחן ערוך יקיים על כל פנים מצוה מדרבנן. [ולדעת הרמ״א כל מיני הבגדים חייבים בציצית מה״ת]. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד קמז. ושאר״י ח״א עמוד קסג. ובילקוט יוסף עמ׳ קנג בדין ״מצוות לאו ליהנות ניתנו״, ועוד שם עמ׳ קנז, כלאים בציצית בזמן הזה].

ב מה שמצוי כיום שנותנים תכלת בציציות, הנה אין הדבר ברור באופן החלטי שזהו התכלת האמיתי. ולכן לא ראינו להרבה מגדולי הדור שנהגו בזה. והנכון הוא שכל אחד ינהג כפי מנהג גדולי הדור ומנהג רבותיו. [ילקו״י הלכ׳ ציצית, עמוד קנז. ושאר״י ח״א עמוד קעא].

ג יש אומרים שאין לעשות טלית של פשתן, ואף-על-פי שאין הלכה כן, ירא שמים יצא ידי חובת כולם ויעשה טלית של צמר רחלים שהוא חייב בציצית מן התורה בלי פקפוק. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדור׳ תשס״ד עמוד קסא. ובמהדורת תשס״ו עמוד קטו. ושאר״י ח״א עמוד קעג].

ד בגד טלית העשוי מצמר גפן, טוב להניח בו חוטי ציצית העשויים מן הצמר רחלים. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד קסה. ובמהדורת תשס״ו עמוד קיח].

ה טלית של צמר שאין בה שיעור, והוסיף לה מצמר גפן או של משי עד שנעשה בה כשיעור, יש אומרים דחייבת בציצית מן התורה, דשייך בזה ביטול, ויש אומרים דחייבת בציצית מדרבנן. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדור׳ תשס״ד עמוד קסז. ובמהדור׳ תשס״ו עמוד קיט].

ו בגד של ארבע כנפות העשוי מעור, פטור לכולי עלמא מציצית, אפילו אם כנפיו מבגד. אבל טלית של בגד וכנפיה של עור, חייבת בציצית. [ילקו״י שם עמ׳ קסח. ושאר״י ח״א עמ׳ קעה].

ז בגד של ארבע כנפות שרובו עשוי מבגד, והמיעוט עשוי מעור, הבגד חייב בציצית, דאזלינן בתר הרוב. [ילקו״י על הל׳ ציצית עמ׳ קסח. ובמהדור׳ תשס״ו עמ׳ קיט. ושאר״י ח״א עמוד קעו].

ח בגד של ארבע כנפות העשוי מעור אך יש בו תחתית מבגד התפורה בו, יש אומרים שפטורים מלהטיל בו ציציות, ויש חולקים. ולכן לכתחלה ראוי להטיל בו ציציות, אך לא יברך עליו. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד קסט. ובמהדור׳ תשס״ו עמ׳ קכ. ושאר״י ח״א עמוד קעו].

ט בגד של ארבע כנפות העשוי מניילון נחלקו בו האחרונים אם חייבים להטיל בו ציציות או לא, ומחמת הספק יש להטיל בו ציצית, ובפרט כשהוא עשוי בדרך של אריגה, ואין ללבוש ארבע כנפות מבגד ניילון מבלי שיטיל בהם ציצית, [וקרוב גם לודאי שאינו גרוע משאר מינים חוץ מצמר ופשתים, ובפרט כשהוא ארוג]. אך לענין ברכה אין לברך עליו, דספק ברכות להקל, ובפרט דברכות אינן מעכבות המצוה, ולכן בימות הקיץ שקשה ללבוש טלית קטן של צמר, יש להעדיף ללבוש טלית משאר מינים, ולא מבגד ניילון. [ילקו״י על הל׳ ציצית, במהדורת תשס״ד עמוד קע. ובמהדורת תשס״ו עמוד קכא. ושאר״י ח״א עמוד קעז].

י יש אומרים שצריך לעשות הציציות מצבע הטלית, והמדקדקים נוהגים כן. ודעת המקובלים לעשות הטלית מצבע לבן. וכן מנהגינו. ומכל מקום חייל המשרת בצבא בסיירת מיוחדת שעליו ללבוש רק בגדים בצבע ירוק לשם הסוואה, מותר לו לעשות את כל הטלית עם החוטים בצבע ירוק. [ובטלית קטן

עדיף שילבש הטלית תחת הבגדים, ואם אין לו אפשרות לעשות כן, יעשה את הטלית מצבע ירוק]. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד קעג].

יא יש המקפידים לעשות גוף הטלית והחוטין של הציציות הכל לבן, בין בטלית גדול בין בטלית קטן, רמז לדבר ״והיה העטופים ללבן״. וצבע הלבן הוא רחמים, וצבע האדום הוא דין, ולכן טוב להזהר שלא יהיה בגד הציצית צבוע באדום. [ילקו״י שם, עמוד קעד].

יב טליתות שיש בהם צבע משני צידי הבגד לנוי, או שיש צבע תכלת בשפת הטלית, אין בכך כלום, כיון דרוב הבגד הוא בצבע לבן. [ילקו״י ציצית, עמוד קעה, ובתשס״ו עמ׳ קכד].

יג מי שיש לו צמר שגזז מהבהמה בעת קיום מצות ראשית הגז, טוב שיקח צמר זה לעשות בו חוטי ציצית. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד קעה, ובמהדורת תשס״ו עמוד קכה].

סימן י – דיני כנפות הטלית

א צעיף שנותנים על הצואר בימות החורף, אף-על-פי שיש לו ד׳ כנפות ויש בו שיעור טלית, פטור מציצית. וירא שמים יעשה קרן אחת בעיגול [כשיש לצעיף שיעור טלית]. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד קעו. ובמהדורת תשס״ו עמוד קכה. ושאר״י ח״א עמוד קעח].

ב טלית שאין בה ד׳ כנפות פטורה מציצית, יש לה יותר מארבע כנפות, חייב להטיל ציציות בארבע כנפות המרוחקות זו מזו. וכן דעת מרן השלחן ערוך. ויש אומרים דטלית בעלת ה׳ כנפות נמי פטורה מציצית. ולכן ירא שמים לא ילבש לכתחלה בגד של ה׳ כנפות. [ולענין הברכה ראה בהערה]. [ילקו״י הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמ׳ קעו. ובמהדורת תשס״ו עמ׳ קכו. ושם שאין להורות להחמיר נגד דעת מרן השלחן ערוך, ודחה הראיה מדין זה, שהוא מדין חומרא].

ג בגד שיש בו ה׳ כנפות, ועבר והטיל בו ה׳ ציציות, עובר משום בל תוסיף. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמ׳ קפ. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קכח. ושאר״י ח״א סי׳ י׳. וע״ש בגדר ״בל תוסיף״].

ד מעיל ארוך הפתוח ברובו מאחריו [הנקרא פראק], נהגו לעשות בו עיגול בכנף אחד, כדי שלא יצטרך להטיל בו ציצית לכולי עלמא. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד קפב. ובמהדורת תשס״ו עמוד קל. ושאר״י ח״א עמוד קפג].

ה חולצות ובגדים שיש בהם ד׳ כנפות, ב׳ למעלה ליד הצואר, וב׳ למטה, כבר פשט המנהג שאין מטילין בהם ציצית, דלא חשיב כבגד שיש לו ד׳ כנפות אלא כשב׳ כנפות מלפניו וב׳ כנפות מאחריו. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד קפד. ושאר״י ח״א עמוד קפג].

ו טלית קטן שסוגרים אותו על-ידי לחצנים בצדדיו, עד שנראה שאין לו ארבע כנפות, יש להסתפק בזה אם מקיים באותה שעה מצות ציצית, שהרי רוב הבגד נסגר ע״י ההידוק בלחצנים. אבל אחר שפתח את הלחצנים הטלית כשרה, ואין לחוש בזה משום ״תעשה ולא מן העשוי״, אחר שהטלית נעשתה מתחלתה בכשרות. [שם עמ׳ קפה. ושאר״י ח״א עמ׳ קפד].

ז היו לבגד ג׳ כנפות, ועשה בהם ג׳ ציציות, ושוב עשה לבגד כנף ד׳, ועשה גם בו ציצית, הטלית פסולה, משום שנאמר תעשה ולא מן העשוי. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד קפח. ובמהדורת תשס״ו עמוד קלד. ושאר״י ח״א עמוד קפז].

ח טלית שהיו לה ד׳ כנפות עם ציציות, ואחר כך נחתך כנף אחד ונעשה עגול, יש אומרים שאף שתיקן את הכנף אחר כך, מכל מקום אלו הג׳ ציציות ממילא נתבטלו, וצריך לחזור ולהתיר הציציות ולקושרם שוב. שאם לא כן יש לחוש בזה משום ״תעשה ולא מן העשוי״. ויש אומרים דכיון שהבגד נעשה בכשרות, ליכא בזה משום תעשה ולא מן העשוי. וכן נראה עיקר. [ומכל מקום נכון לחוש לכתחלה שלא לעשות כן]. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד קפט. ובמהדורת תשס״ו עמוד קלד. ושאר״י ח״א עמ׳ קפח].

ט אם נקרע הכנף ורוצה לחברו לבגד, מעיקר הדין אין צריך להתיר ממנו הציציות, ולא נפסל משום תעשה ולא מן העשוי, כיון דתחלת עשייתו בבגד זה היה בכשרות. [ומכל מקום גם בזה נכון לחוש שלא לחזור ולתופרה, אלא יתיר הציציות, ואחר כך יתפור מה שנקרע, ויחזור ויטיל בהם הציציות]. [ילקו״י ציצית עמ׳ קצ. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קלה. ושאר״י ח״א עמוד קפח].

י מי שמכבס את טליתו, וחושש שהחוטים לא יקרעו בכיבוס, ורוצה לכופלן על הכנף, ולתפור כפילות הכנף באופן שהציציות נבלעות בתוך הכפילות, ואחר הכביסה מתיר את התפירות, והציציות חוזרות כל אחת למקומה כמשפט הראשון, אין לחוש בזה משום תעשה ולא מן העשוי. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמוד קצ. ובמהדורת תשס״ו עמוד קלה].

יא טלית עם ציציות שנקרעה לשנים, אפילו אם נקרעה ברובה, ובא לתופרה, מעיקר הדין אין צריך להתיר הציציות קודם שתופר הבגד, ואין לחוש בזה משום תעשה ולא מן העשוי, אחר שהיה לבגד שעת הכשר מתחלה. [ומכל מקום נכון לחוש לכתחלה שלא לתופרה אלא יתיר הציציות של חלק אחד מהם, ואחר כך יתפור החלקים יחד, ויוסיף הציציות על אותו חלק שתפר, שהוא תוספת לראשון]. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד קצ. ושאר״י ח״א עמוד קפט].

יב טלית שחלקוה לשתים, ובכל חלק יש בה שיעור טלית, ונשאר לכל אחת מהם ציצית אחת או שתים, מותר להטיל ציציות בשאר הכנפות, ואין בזה משום תעשה ולא מן העשוי. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד קצ. ובמהדורת תשס״ו עמוד קלו].

יג מי שאסר טליתו בקונם לכל העולם לשלשים יום, וחל יום שלשים בשבת קודש, ובערב שבת הניח בו בעליו ציציות ולבשו בשבת קודש. יש מי שכתב דהוי תעשה ולא מן העשוי, דלא קרינן ביה אשר תכסה בה, כיון שבאותה שעה אסור עליו פטור מציצית, והוי תעשה ולא מן העשוי. אך יש תקנה לשאול על נדרו ולמפרע נתבטל, ולכן לא הוי ברכה לבטלה. ויש חולקים ואומרים שאין בזה משום ״תעשה ולא מן העשוי״, וכן עיקר לדינא. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד קצא. ובמהדורת תשס״ו עמוד קלו].

יד צריך שהכנף יהיה מרובע, ולא עגול, דאין עיגול נקרא כנף. [ילקו״י שם עמוד קצג].

טו בגד שיש לו ד׳ כנפות ופתוח מהצד לצד מטה, ולמעלה הוא סתום, אם רובו סתום פטור מציצית, ואם רובו פתוח חייב. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמוד קצד].

טז בגד שחציו פתוח וחציו סתום יש להטיל בו ציצית לחומרא, אך אין לברך עליו, ואין יוצאין בו בשבת. דשמא הבגד פטור מציצית, וממילא הציצית הוי כמשוי. אך אם אין בדעתו להסיר את הציציות, נראה שיש לסמוך להקל לצאת בו לרשות הרבים, וכ״ש לכרמלית. [ילקו״י ציצית, עמוד קצד. ושם עמוד קצו בדין ״ספק דרבנן לקולא לכתחלה״].

יז המתעטף במגבת, אין צריך להטיל בה ציציות, אחר שאין העיטוף נעשה לשם הנאת לבישה, אלא עיקר המגבת נועדה לניגוב. [ילקו״י הל׳ ציצית, עמ׳ קצט. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קמב].

סימן יא – דין חוטי הציצית

א חוטי הציציות צריכים טויה לשמה, כלומר, שיאמר בתחלת הטויה שהוא עושה כן לשם מצות ציצית. ואם לא היו טווין לשמן, פסולים. לפיכך ציציות משי הנעשים בארץ מחוטים גמורים שנטוו בחוץ לארץ על-ידי גוים [לצורך תעשיית וילונות וכיו״ב], וכאן בארץ שוזרים אותם לשם מצוה ציצית, ועושים אותם ציציות לטליתות משי, פסולים לציצית, הואיל ועיקר הטויה לא נעשית על ידי ישראל לשם מצות ציצית, ולכן המברך על ציציות משי כאלה הוא נכנס באיסור ברכה לבטלה. ואין לטלית משי תקנה אלא אם כן יסירו הציציות האלה של משי, ויתנו תחתיהן ציציות של צמר רחלים שפוטרים אף שלא במינם. וחובה קדושה מוטלת על הרבנות הראשית לפרסם הדברים הנ״ל, ולהסיר מכשול מקרב עמינו. אולם אם עומד ישראל כשר בשעת טויית המשי מעיקרו ואומר בפירוש ״לשם מצות ציצית״, יש להכשיר. וזריקה במשי כטוייה בצמר. [לפיכך אין להטיל ציצית משי אלא ממשי שזרקה ומשכה אותו ישראלית לשם ציצית. ומי שאין לו משי נמשך לשמו כאמור, אינו די במה שישזור חוטים הרבה יחד לשם ציצית, שטוייה לחוד ושזירה לחוד. והוא הדין לצמר גפן שצריך שתהיה משיכתו מן הגרעינים לשם מצות ציצית, וגם בו ראוי ליזהר לדעת מנין החוטים הגיעו]. [ילקו״י הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמ׳ ר. ובמהדורת תשס״ו עמוד קמב. ושאר״י ח״א עמו׳ קצה].

ב לכתחלה צריך להזהר לומר בפיו קודם תליית חוטי הציצית ״הריני מטיל ציציות אלו לשם מצות ציצית״. ובדיעבד אפילו רק חשב בדעתו שעושה כן לשם מצות ציצית, ולא הוציא בשפתיו, הטלית כשרה לברכה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רכ].

ג חוטי ציצית שנטוו לשמה, שנתערבו בהם חוטים אחרים שנטוו שלא לשמה, והרוב הם מהחוטים שנטוו לשמה, יש אומרים שיש להחמיר שלא לעשות מהחוטים הללו ציצית, שבמצות עשה אין לילך אחר הרוב. ויש חולקים ואומרים שגם בדין מצות עשה המיעוט מתבטל ברוב, וקונה לו שם לשמה. ויש להחמיר. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד רד. ובמהדורת תשס״ו עמוד קמה. ושאר״י ח״א עמוד קצו].

ד ראוי ונכון לקנות ציציות הנעשות בעבודת יד, ובפרט במקום שציציות אלו מצויות, שיש להעדיפן על פני ציציות הנעשות על-ידי מכונה חשמלית [אף באופן שמפעיל המכונה אומר בעת הפעלתה ״לשם מצות ציצית״]. ומכל מקום המקילין לצאת ידי חובה בציציות של מכונה, יש להם על מה שיסמוכו. שרבו האחרונים שמכשירים חוטי ציצית שנטוו על ידי מכונת חשמל, כל שתחילת סיבוב הגלגל היה על ידי כח אדם מישראל שאמר לשם מצות ציצית. [ילקו״י הל׳ ציצית, עמוד רו. ובמהדורת תשס״ו עמוד קמו. ושאר״י ח״א עמוד קצז].

ה לכתחלה ראוי שטויית החוטים תיעשה על-ידי ישראל גדול הטווה לשם מצות ציצית. אך בדיעבד חוטי ציצית שנטוו על-ידי קטן או חרש ושוטה, אם ישראל גדול עומד על גביהם ואומר לשם מצות ציצית, יש להכשיר ציציות אלה. ואם לא היה גדול עומד על גביהם ואומר לשמה, אין להכשירם. ואמנם קטן שנעשה לבר מצוה אך אין ידוע אם הביא ב׳ שערות או לא, רשאי לטוות ולשזור ולתלות את הציציות לכתחלה ובלבד שיאמר שעושה כן לשמה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמו׳ רו. ושאריית יוסף ח״א עמו׳ קצט].

ו חוטי ציצית שנטוו על-ידי אשה, כשרים, ובלבד שתאמר קודם הטויה שעושה כן לשם מצות ציצית. ונאמנת על כך לומר שעשתה כן לשם מצוה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד ריא. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנ. ושאר״י ח״א עמוד ר׳].

ז גוי הטווה את חוטי הציצית, וישראל גדול עומד על גביו ומצווהו שיטווה לשם מצות ציצית, להרמב״ם פסול, ולהרא״ש כשר. ולכן לכתחלה אין לעשות כן, ורק בשעת הדחק יש לסמוך על דברי הרא״ש להכשיר. ואם ישראל גדול מסייע לגוי בטוייה, ועומד על גביו ואומר לשמה, בדיעבד יש להכשיר את הציציות. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד ריב. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנ. ושאר״י ח״א עמוד ר׳].

ח טוב לעשות עובי החוטים בינונים, לא עבים ולא דקים, משום זה אלי ואנוהו. [ילקו״י ספר על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד, עמוד רטז. ובמהדו׳ תשס״ו עמו׳ קנד. ושאר״י ח״א עמוד רב].

ט מנין חוטי הציצית בכל כנף ארבעה כפולים, שהם שמונה. ואם הוסיף על מנין חוטי הציצית, הטלית פסולה ואינו רשאי לילך בה, משום שעובר על איסור בל תוסיף. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד ריז. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קנד. ושאר״י ח״א עמוד רב].

י מנהגינו כדעת המקובלים שאחר הטלת ארבעת חוטי הציצית בחור שבכנף הבגד, [ואמירת ״לשם מצות ציצית״ קודם הטלת החוטים בבגד] קושר שני קשרים, ואחר כך כורך שבע חוליות, ושוב קושר שני קשרים, וכורך שמונה חוליות, ושוב קושר שני קשרים, וכורך אחת עשרה חוליות, ושוב קושר שני קשרים, וכורך שלש עשרה חוליות, ושוב קושר שני קשרים, ובסך הכל יהיו חמשה קשרים כפולים, וארבע חוליות של כריכות, העולות למנין הוי״ה אח״ד [שלושים ותשע]. וקודם כריכת החוליות טוב שיפריד את שתי הקבוצות בנות ארבעה חוטים זו מזו [בקשר עניבה], כדי שאחר כריכת החוליות ידע להבחין אלו חוטים שייכים לצד אחד ואלו חוטים שייכים לצד השני. ויש נוהגים לכרוך החוליות כמנין הוי״ה, וכורכים עשר חוליות, ואחר כך חמש, ואחר כך שש, ואחר כך חמש. ויש שעושים בטלית גדול שלשים ותשע כריכות, ובטלית קטן עושים עשרים ושש כריכות. ומנהגינו כמנהג הראשון הן בטלית קטן והן בטלית גדול. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד ריח. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנד. ושארית יוסף ח״א עמוד רג].

יא יש להקפיד שכל שמונת החוטים של הציצית יהיה אורכם לא פחות משנים עשר גודלים, כי יש פוסקים רבים שסוברים שהדבר מעכב אף בדיעבד. ושיעור הגודל הוא שני סנטימטר, ונמצא שצריך להיות שיעור כל אחד משמונה החוטים עשרים וארבעה סנטימטר. ואם אין לו חוטים ארוכים כל כך, יקצר במספר כריכות החוליות, ויעשה עשר כריכות, ואחר כך חמש, ואחר כך שש, ואחר כך חמש. כמנין שם הוי״ה, וע״י כך יהיה שיעור אורך החוטים כהלכה. [ילקו״י הל׳ ציצית, תשס״ד, עמוד רכ. שאר״י ח״א עמוד רד].

יב יש אומרים שטוב שכל הציציות תהיינה עשויות בשוה, שזהו נוי הציצית. ויש שאינם מצריכים כן, וכן עיקר. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד רכב, שאר״י ח״א עמוד רה].

יג מעיקר הדין מותר להפסיק בדיבור באמצע תליית החוטין בכנף הטלית, ומכל מקום ממדת חסידות שלא להפסיק בדיבור באמצע תליית החוטין בכנף, ובעת קשירתן. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד רכב. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קנז. ושאר״י ח״א עמוד רה].

יד טוב ליזהר שלא יחתוך את חוטי הציצית בסכין, על דרך שנאמר לא תניף עליהם ברזל, אלא ינתקם בשניו, וכדומה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רכג. ושאר״י ח״א עמוד רה].

טו טוב לקשור את ראשי החוטים של הציציות, כל חוט וחוט, כדי שלא יתפזרו משזירתן, ובפרט בעת הכיבוס. וכן היה נוהג האר״י ז״ל. ויש אומרים שבזמן הזה שהטויה נעשית כהוגן ואין חשש שהחוטין יתפרדו, אין צריך לקושרן. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד רכג. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנח. ושאר״י ח״א עמוד רו].

טז אם עשה את החוטין לציצית מצמר גזול, הטלית פסולה, דכתיב, ועשו להם משלהם יהיה. ואם גזל חוטי ציצית מחבירו, ואחר שהטילן בבגדו שילם לו בעבורן, או נתנם לו במתנה, יש אומרים שמחוייב לחזור ולהתיר הציציות ולהטילן שוב בבגד, דכיון דכתיב ועשו בעינן שבעת העשייה יהיה שלו. ועל כל פנים יזהר שלא יהיו תלויים באלכסון. [ילקו״י על הל׳ ציצית, במהדורת תשס״ד עמוד רכה. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנט. ושאר״י ח״א עמ׳ רו].

סימן יב – דברים הפוסלים בציצית

א אם נקרעו כל חוטי הציצית ונשתייר בהם כדי עניבת כל החוטים הפסוקים ביחד, כשר. ואם לא נשאר כדי עניבה פסול. ובודקים מן הענף. כלומר החוטים המפורדים. ולפי מנהגינו בעת שנותנים את הציצית על כנף הבגד, נותנים סימן בד׳ ראשי חוטים בענין שלעולם הד׳ הראשים הם מצד אחד של הקשר, והד׳ ראשים מצד האחר, לפיכך אם נקרעו חוטי הציצית מצד אחד, אפילו נקרעו כל ארבעת החוטים שמצד אחד, ולא נשאר בהם שיעור כדי עניבה, אפילו הכי הטלית כשרה, לפי שנשארו כל ד׳ הראשים השניים שיש בהם יותר מכדי עניבה. ואפילו לא נשאר בהם אלא כדי עניבת שמונה

החוטים ביחד כשר. ואם נפסק החוט מעיקרו, דהיינו במקום שהציציות מחוברים לטלית בכנף, הטלית פסולה. ואסור לקשרו ולכרכו, שכל שנקרע החוט מעיקרו, דהיינו בראש המחובר לטלית פסול. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רכו. ובמהדו׳ תשס״ו עמוד קס. ושאר״י ח״א עמוד רז].

ב אם נפסקו ב׳ חוטים משני צדדים הציצית פסולה, דחיישינן שמא חוט אחד הם. ואם אין לו אפשרות להשיג ציציות אחרות, בשעת הדחק יכול להקל אם נשאר מן הגדיל כדי עניבה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמ׳ רכח. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קסא. ושאר״י ח״א עמ׳ רח].

ג היכא דאפשר טוב ונכון לחוש ולהחליף את הציציות שנקרעו, אף אם הן כשרות לפי ההלכה, דודאי מנין החוטים יש בו ענין וסוד נשגב. [ילקו״י ציצית עמו׳ רכח. ושאר״י ח״א עמו׳ רח].

סימן יג – דין ציצית בשבת

א ארבע ציציות מעכבות זו את זו, שכל זמן שאין בה כל הארבע ציציות אינה מצוייצת כהלכתה, והיוצא בה לרשות הרבים בשבת חייב חטאת. ולכרמלית אסור מדרבנן. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד רכט. ובמהדורת תשס״ו עמוד קסב. ושאר״י ח״א עמוד רט].

ב אם הטלית מצוייצת כהלכתה מותר לצאת בה לרשות הרבים, בין טלית קטן בין טלית גדול, אפילו בזמן הזה שאין לנו תכלת, ואפילו בטלית של שאר מינין [לא של צמר ופשתים], כגון טלית משי, שחיובן רק מדרבנן. [ילקו״י ציצית, עמוד רמד. ושאר״י ח״א עמוד רטז].

ג מותר לצאת גם בליל שבת בטלית מצוייצת כהלכתה, כדרך לבושו, אף לרשות הרבים גמורה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמו׳ רמה. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קעד. ושאר״י ח״א עמ׳ ריז].

ד טלית שהחוטים בה לא נבדקו, אפילו הכי מותר לצאת בה בשבת לרשות הרבים, ואין חוששין שמא נקרעו החוטין, ואין צריך לבדוק הציציות קודם שיוצא לרשות הרבים, דמוקמינן אחזקתייהו. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמו׳ רמה. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קעד].

ה מותר לצאת בשבת לרשות הרבים בטלית קטן שאין בה כשיעור, אף אם אין שם עירוב. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רמז. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קעה. ושאר״י ח״א עמוד ריח].

ו מותר לצאת בשבת בטלית שאולה לרשות הרבים. והמחמיר על עצמו תבוא עליו ברכה. [ילקו״י ספר על הל׳ ציצית, עמוד רמח. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קעו. ושאר״י ח״א עמוד ריט].

ז מותר להתעטף בטלית גדול וללבוש עליו מעיל חורף, ולצאת כך לרשות הרבים גם במקומות שאין בהם עירוב. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רמט. ושאר״י ח״א עמוד ריט].

ח מי שאין לו ציצית בשבת, אסור להטיל ציציות בטלית של ד׳ כנפות בשבת, משום דקשר עליון מדאורייתא, ועובר על איסור קושר. [ילקו״י ציצית עמוד רמט. ושאר״י ח״א עמ׳ רכ].

ט מותר לקפל את הטלית בשבת שלא כסדר קיפולו הראשון, אפילו אם אינו חוזר להתעטף בציצית בו ביום. והנוהגים לקפלו כסדר קיפולו הראשון, אין למחות בידם, שיש להם על מה שיסמוכו. [ילקו״י ציצית עמו׳ רנב. ושאר״י ח״א עמו׳ רכ, וילקו״י שבת ב׳ עמ׳ עט].

סימן יד – מי הראוי לעשיית ציצית

א ציצית שעשאה אינו יהודי פסולה, דכתיב, דבר אל בני ישראל לאפוקי אינו יהודי. והיינו שהטילן בבגד. וכל זה אם תחב הציציות בכנף או עשה החוליא או הקשר הראשון, אבל אם החוליא והקשר הראשון עשה ישראל, והאינו יהודי גמר שאר החוליות והקשרים, דאינן אלא למצוה בעלמא, כשר. [ילקו״י הל׳ ציצית, עמוד רנג. ושאר״י ח״א עמוד רכ].

ב ישראל שהטיל ציציות בבגד בלא שנתכוין לשמה, אם אין ציציות אחרות מצויות להכשירו, יש לסמוך על הרמב״ם שמכשיר, אבל לא יברך עליו. והנכון הוא שאחר התפלה יתירם ויחזור ויטילם בטלית בכוונת לשמה. [ילקו״י שם עמו׳ רנג. ושאר״י ח״א עמו׳ רכא].

ג אשה כשרה להטיל את הציציות בכנף הטלית. ומכל מקום לכתחלה יש להחמיר שדוקא איש יטיל את חוטי הציצית בבגד הטלית, ולא אשה. [שם עמ׳ רנד. ושאר״י ח״א עמ׳ רכא].

ד קטן פחות מי״ג שנה ויום אחד שהכניס את הציציות לתוך הכנף, אם ישראל גדול עומד על גביו ואומר לו לעשות לשמה, הטלית כשרה. ואם אין ישראל גדול עומד על גביו, יש אומרים שאפילו בדיעבד שכבר הטיל הציציות בכנף, יש להתירן ולחזור וליתנן בכנף כדין. ויש חולקים ואומרים

שבדיעבד הטלית כשרה לברכה. וכן עיקר להלכה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רנו. ובמהדורת תשס״ו עמוד קפב. ושאר״י ח״א עמו׳ רכב].

ה נער שהגיע לגיל שלש עשרה שנה ויום אחד, אך לא נבדק אם הביא שתי שערות, כשר אף לכתחלה להטיל חוטי הציצית בבגד הטלית. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רנט].

ו לכתחלה צריך להזהר לומר בפיו קודם תליית חוטי הציצית: ״הריני מטיל ציציות אלו לשם מצות ציצית״. ובדיעבד אפילו רק חשב בדעתו שעושה כן לשם מצות ציצית, ולא הוציא בשפתיו, הטלית כשרה לברכה. [ילקו״י הל׳ ציצית עמו׳ רסא. ובמהדו׳ תשס״ו עמו׳ קפה].

ז מותר לסומא להטיל ציציות בבגד, גם בבגד של אחרים, מאחר שהסומא חייב במצות ציצית. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד רסב. ובמהדורת תשס״ו עמוד קפו].

סימן יד סעיף ג׳ – דין טלית שאולה

א השואל מחבירו בגד שיש בו ארבע כנפות ואין בו ציציות, פטור מלהטיל בו ציצית כל שלשים יום. דכתיב, כסותך, ולא של אחרים. ואם עבר והטיל בבגד של חבירו ציציות, לדידן אינו רשאי לברך על הטלית. אבל אחר שלשים יום חייב [מדרבנן] להטיל ציציות בבגד, מפני שנראית כשלו. [ילקו״י הל׳ ציצית, עמוד רסג. ושאר״י ח״א עמוד רכד].

ב השואל בגד של ד׳ כנפות מחבירו לשבועיים, והחזירה לו, ואחר כך חזר ושאל הבגד לשבועיים נוספים, אינו חייב להטיל בה ציצית, דל׳ יום אלו צריכין להיות רצופים. ולכן ימנה הל׳ יום מזמן השאלה השניה. [ילקו״י הל׳ ציצית עמוד רסח. ושאר״י ח״א עמוד רכח].

ג שאל טלית מחבירו כשהיא מצוייצת, אם מתעטף בה בתפלה, מברך עליה, דכיון ששאל מדעת בעלים, אמרינן דמסתמא נתן לו במתנה על מנת להחזיר, והרי היא שלו. ואף שיש חולקים בזה, אין חוששין לספק ברכות, אחר שכן המנהג. [ובצירוף דעת הסוברים שאין איסור ללבוש טלית שאולה בברכה, ורק שאם אין בה ציציות פטור מלהטיל בה ציציות]. ומיהו ירא שמים יתרחק לכתחלה מטלית שאולה היכא דאפשר. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד רסט. ובמהדורת תשס״ו עמוד קצ. ושאר״י ח״א עמוד רכח].

ד אם מתעטף בטלית שאולה לצורך כבוד בעלמא, כגון שמתעטף בציצית לצורך נשיאת כפים, או עליה לספר תורה, או כשהוא שליח צבור, וכדומה, אינו מברך על טלית שאולה. וטוב שיתכוין שאינו רוצה לקנותה. [ילקו״י שם עמוד רעא. ושאר״י ח״א עמוד רל].

ה טלית השייכת לבית הכנסת מברכים עליה אפילו אם לובשה לצורך עראי. ולכן אפילו אם לובשה לצורך עליה לתורה, או כשהוא שליח צבור, מברך עליה. וטוב שיבדוק את הציציות אם לא נקרעו באופן המעכב לפי ההלכה. [ילקו״י שם עמו׳ רעב. ושאר״י ח״א עמו׳ רלא].

ו מי שנדר טלית במיוחד לצורך השליח צבור שיתעטף בו בעת עלותו לתיבה, אין היחיד רשאי לשאול אותו ולברך עליו, ואפילו בלי ברכה, אחר שדעת הנודר רק לשליח צבור, וכבר אינו שלו שנוכל לומר דניחא ליה לקיומיה מצוה בממוניה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, במהדורת תשס״ד עמוד רעג. ובמהדורת תשס״ו עמוד קצד. ושאר״י ח״א עמוד רלא].

ז מותר לקחת בשאלה טלית מחבירו בלא ידיעתו, כדי לקיים מצות ציצית, ובלבד שעושה כן באקראי, ואין הטלית נמצאת במקום סגור. ואם היתה הטלית מקופלת, יזהר לקפלה אחר התפלה. ויש אומרים שלדידן אין לו לברך על הטלית, ובפרט בזמן הזה שרבים מקפידים שלא יקחו את טליתותיהם בלא רשות. ויש חולקים ואומרים שיכול לברך על טלית זו, דגם בזה יש מנהג לברך, ובמקום מנהג אין חוששין לספק ברכות. ולכן טוב יותר שיכוין שלא לקנות ולא יברך. והעושה כדעת מרן השלחן ערוך ומברך, אין מזניחין אותו. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רעג. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קצד. ושאר״י ח״א עמ׳ רלב].

ח הלוקח טלית מחבירו שלא ברשותו, [לאחר שמצאה מקופלת] ולא קיפלה אחר התפלה, יש לומר דהוי שואל שלא מדעת, והוי גזלן ועליו אמר הכתוב: ובוצע ברך נאץ ה׳. [ילקו״י על הלכות ציצית, עמוד רפ. ובמהדורת תשס״ו עמוד קצט. ושארית יוסף ח״א עמוד רלז].

ט קנה טלית ולא שילם עדיין למוכר, אף-על-פי-כן יכול להתעטף בו ולברך עליו. וכל שכן אם שילם למוכר בצ״ק דחוי, שיכול לברך על הטלית אף בטרם הגיע מועד פדיון הצ״ק. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רפא. ובמהדורת תשס״ו עמוד קצט. ושאר״י ח״א עמוד רלח].

י טלית של שותפין חייבת בציצית, דכתיב, על כנפי בגדיהם. [ילקו״י על ציצית, עמ׳ רפג].

סימן טו – התרת ציצית מבגד לבגד

א מותר לעשות מטלית גדול טלית קטן אחד או יותר, ואפילו אם הטלית גדול עדיין ראוי הוא למצותו, ואין לומר בזה הכלל "מעלין בקודש ואין מורידין", שאפילו אם נאמר שטלית קטן נחשב כהורדה ביחס לטלית גדול, מכל מקום אין כלל זה שייך אלא בתשמישי קדושה, מה שאין כן בתשמישי מצוה כגון ציצית. ואפשר להקל בזה גם כשהטלית קטן אין בו כשיעור, וטוב להחמיר בזה שיהיה הטלית קטן לפחות כשיעור אמה על אמה, אף על פי שבאופן כזה אין לברך עליו. [ילקו"י שם עמ' רפד. ושאר"י ח"א עמ' רלח].

ב מותר להתיר הציציות של טלית גדול, להעבירם לטלית קטן שאין בו ציצית, ואפילו עדיין הטלית גדול ראוי למצותו. ואין בזה משום מעלין בקודש ואין מורידין, מהטעם שביארנו, שאין כלל זה נוהג בתשמישי מצוה. ונכון להקפיד שקודם התרת הציציות תהיה הטלית החדשה מוכנה ומזומנת להטיל בה הציציות, ולא יסיר הציציות מהבגד שבלה עד שהבגד החדש יהיה מוכן, דחיישינן לפשיעותא. [ילקו"י על הל' ציצית, מהדורת תשס"ד עמוד רפו. ובמהדורת תשס"ו עמוד רג. ושאר"י ח"א עמוד רמ].

ג וכן מותר להסיר הציציות הכשרות מהטלית, בכדי לתת במקומן ציציות מהודרות יותר. [ילקו"י על הל' ציצית, עמוד רפו. ובמהדו' תשס"ו עמוד רג. ושאר"י ח"א עמוד רמא].

ד אפילו אם עשה הכריכות כמנין שם הוי"ה ברוך הוא, מותר להתיר הכריכות, ואין בזה כל חשש משום מוחק שם ה', הואיל ואין זה אלא מספר כריכות כעין גימטריא בעלמא. [ילקו"י על הל' ציצית, עמוד רפז. ושאר"י ח"א עמוד רמא].

ה יש נוהגים לעשות עטרה מחתיכת משי ורקמה בטלית בחלק שמעל ראשו, לסימן, שאותן הציציות שלפניו יהיו לעולם לפניו, וכמו שאמרו בירושלמי קרש של המשכן שזכה להנתן בצפון לעולם בצפון וכו'. אבל לפי האמור לעיל אין להשוות תשמישי מצוה לתשמישי קדושה. וכן העידו על רבינו האר"י ז"ל שלא היה מקפיד על כך. וכן עיקר להקל. ובפרט סומא שאינו צריך להקפיד בזה כלל. [ילקו"י על הל' ציצית, מהדורת תשס"ד עמוד רפח. ובמהדורת תשס"ו עמוד רד. ושאר"י ח"א עמוד רמא].

סימן טז – שיעור טלית – ודין טלית קטן

א לכתחלה אין לברך על טלית קטן אלא אם כן יש בו כשיעור שתי אמות אורך [תשעים וששה סנטימטר] על אמה רוחב [ארבעים ושמונה סנטימטר]. ושיעור זה הוא מלבד הנקב של בית הצואר, [כלומר שצריך שיהיה שיעור הטלית אמה מלפניו ואמה מלאחריו מלבד הנקב, וחצי אמה מכל צד ברוחב הטלית שעל כל הכתף]. אבל בפחות משיעור זה, אף על פי שיכול ללבוש לקיים מצות ציצית, מכל מקום לכתחלה לא יברך עליה, אלא יברך על טלית גדול, ויכוין בברכתו לפטור את הטלית הקטן. וראה לקמן לענין מה שנהגו שלא לברך כלל על טלית קטן. [ילקו"י ספר על הל' ציצית, מהדורת תשס"ד, עמוד רצ. ובמהדו' תשס"ו עמ' רו. ואף על פי שבשו"ת יחוה דעת חלק ה' סימן ב' כתב ששיעור הטלית קטן הוא 48 ס"מ, וכך כתבנו בשארית יוסף ח"א עמוד רמד, מכל מקום בהליכות עולם (פרשת לך לך סעיף י') כתב כמו שנתבאר כאן. ומשנה אחרונה עיקר].

ב מנהג רבים שלא לברך על טלית קטן כלל, מכמה טעמים, ומתכוונים לפוטרו בעת שמברכים להתעטף בציצית על הטלית גדול. [ונהגו כן מחשש שמא אין בטלית קטן כשיעור לאחר שמתכווץ בכיבוס, או שמא נקרעו החוטים בכיבוס, או שמא אין מברכים על בגד שאין יוצאים בו לשוק. וכן אינם רוצים להכנס למחלוקת בנוסח הברכה על טלית קטן, וכן אין רוצים להכנס למחלוקת הפוסקים אם הליכה מביתו לבית הכנסת הויא הפסק]. ומכל מקום מעיקר הדין אפשר לברך גם על טלית קטן אם יש בו כשיעור המבואר לעיל, וכן לא נקרעו הציציות. והנכנס לבית המרחץ, או מקוה, ורוחץ כל גופו, והסיר מעליו הטלית קטן וחוזר ללובשו [ושהה שיעור היסח דעת וראה להלן הלכה ד'], ורוצה לברך [בחדר החיצון ולא במקום הזוהמא, או אחר שיצא משם, וממשמש בטלית] על טלית קטן שיש בו כשיעור הנ"ל, מעיקר הדין רשאי לעשות כן, ובלבד שיבדוק אם יש בטלית כשיעור, ואם הציציות כשרות. וטוב שגם האשה תהיה מסייעת במצוה זו, ותהיה זהירה לבדוק את הטלית קטן בעת שמזמנת הבגדים לבעלה, ותזהר שלא יקרעו החוטים בעת הכיבוס באופן הפוסל את הטלית, ושלא יהיו הציציות מסובכים זה בזה, ותקבל שכרה מן השמים שמצילה את בעלה מאיסור, שלפעמים האיש בהול ללבוש בגדיו ואינו בודק את הטלית קטן. [ילקו"י שם עמ' רצד. ושאר"י ח"א עמ' רמה].

ג כבר נתבאר לעיל שהנוהגים לברך על טלית קטן יברכו בנוסח: "על מצות ציצית". ומכל מקום אם בירכו על טלית קטן להתעטף בציצית, בודאי שיצאו ידי חובה, ואין צריך לחזור ולברך על מצות ציצית. וכבר נתבאר שמנהגינו לפטור הטלית קטן בברכת הטלית גדול. [ילקו"י על הל' ציצית, מהדורת תשס"ד עמוד שיא. ובמהדורת תשס"ו עמוד רכ].

ד כבר ביארנו שהנכנס לבית הטבילה לטבול במקוה, והסיר מעליו הטלית קטן וחוזר ללובשו מיד אחר הטבילה, לא יברך עליו. אבל אם שהה במקום כדי רחיצת כל גופו [כחצי שעה], יכול לברך על הטלית קטן, כי השהייה חשיבא הפסק. אבל הנכנס לבית הטבילה ואחר שטובל מחליף את הטלית קטן,

ולובש טלית קטן אחר, אם יש בו כשיעור [ופשוט שהוא באופן שיודע שהחוטים כשרים], מברך עליו אפילו אם לא שהה כדי שיעור רחצה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, ובמהדו׳ תשס״ד עמ׳ שיג. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ רכב. ושאר״י ח״א עמ׳ רנו].

סימן יז – מי הם החייבים בציצית

א פשט המנהג שגם הסומא מברך ״להתעטף בציצית״, ואין לומר בזה ספק ברכות להקל. [ילקוט יוסף ספר על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שיד. ושאר״י ח״א עמוד רנו].

ב לילה לאו זמן ציצית הוא, שהרי נאמר בתורה וראיתם אותו, פרט ללילה שאינו זמן ראיה. ולדעת הרמב״ם כל מה שלובש בלילה פטור, אפילו הוא מיוחד ליום, ומה שלובש ביום חייב ואפילו כסות מיוחדת ללילה, ולהרא״ש כסות המיוחד ללילה פטור אפילו לובשו ביום, וכסות המיוחד ליום ולילה חייב, אפילו לובשו בלילה. ולכן לדינא ספק ברכות להקל, ואין לברך אלא כשלובש ביום כסות המיוחדת ליום. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שטז. ובמהדורת תשס״ו עמוד רכד. ושאר״י ח״א עמוד רנז].

ג אין ללבוש כסות של לילה שיש בו ד׳ כנפות ביום, [שאין בה ציציות] שהרי נכנס בספק אם מחוייב להטיל בה ציצית או לא, ונמצא שהוא בספק מבטל עשה של מצות ציצית. והוא הדין שאין ללבוש בלילה כסות של יום שיש בה ד׳ כנפות ואין בו ציציות. [ילקו״י ציצית, מהדורת תשס״ד עמ׳ שיז. ובמהדורת תשס״ו עמוד רכה. ושאר״י א׳ עמ׳ קנח].

ד בחורים שהגיעו לכלל מצוות, אף-על-פי שאינם נשואים, המנהג פשוט אצל הספרדים ועדות המזרח שמתעטפים בטלית גדול בתפלת שחרית, ואפילו אם יש להם טלית קטן תחת בגדיהם. וכן ראוי לנהוג. וראה בסעיף הבא. [ילקו״י שם עמוד שיז. ושאר״י ח״א עמוד רנח].

ה קטנים שהגיעו לחינוך [שהוא בגיל 6-7], טוב ונכון לחנכם ולהלבישם טלית קטן תחת בגדיהם במשך כל היום. שהיא מצוה יקרה וחשובה למאד, ששקולה כנגד כל המצוות. וכן טוב ונכון לחנכם שיהיה עליהם טלית גדול בתפלת שחרית, אף-על- פי שיש להם טלית קטן תחת בגדיהם, וללמדם להתעטף בציצית. ועל מורי בתי הספר לזרז את תלמידיהם שהגיעו לכלל חינוך לחנכם במצוה יקרה זו. ומחנכים את הקטנים לברך על הטלית, ואין בזה שום חשש ברכה לבטלה. [ראה בסימן לז]. [שם עמ׳ שיח. ושאר״י ח״א עמ׳ רנט].

ו נשים פטורות ממצות ציצית, ככל מצוות עשה שהזמן גרמא. ואף על פי שבשופר וסוכה ולולב אם רצו הנשים לקיימן רשאיות, ובלבד שלא תברכנה על המצוה, [למנהג הספרדים ועדות המזרח], ואין בזה משום כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט, מכל מקום במצות ציצית אין להן לחייב את עצמן ולהתעטף בציצית, אפילו בלי ברכה, דמיחזי כיוהרא. ויש אומרים שיש בזה גם חשש משום לא יהיה כלי גבר על אשה, ואף על פי שהעיקר לדינא שאין בזה האיסור הנז׳ מכל מקום ראוי למונען מזה, ובפרט בזמן הזה כאשר הרפורמים מנהיגים כן בקהילותיהם. [ילקו״י שם עמוד שכג. ושאר״י ח״א עמוד רס].

סימן יח – זמן ציצית

א זמן מצות ציצית הוא ביום ולא בלילה, ולכן אין לברך על טלית בלילה. ומנהג כמה קהלות, שהשליח צבור מתעטף בטלית [בלא ברכה] קודם שעובר לפני התיבה בערבית. וכן יש קהלות שנהגו להתעטף בטלית גדול קודם קבלת שבת. [ילקו״י ספר על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמ׳ שכז. ובמהדורת תשס״ו עמוד רלא. ושאר״י ח״א עמ׳ רסג].

ב יש מקומות שחכם הקהלה לובש טלית גדול בעת הדרשה בליל שבת. וכן יש שנהגו להלביש טלית לחכם בעת הכתרתו, אף אם ההכתרה נעשית בלילה. ואין בכך איסור, ובלבד שלא יברכו על הטלית רק ברכת שהחיינו, אם היא חדשה, אבל לא יברכו ברכת הטלית. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שכט. ובתשס״ו עמ׳ רלג. ושאר״י ח״א עמוד רסד].

ג המנהג להתעטף בטלית בערב יום הכפורים [קודם השקיעה] ומברכים עליו. ויש אומרים שאפילו מתעטף בו מבעוד יום אינו מברך עליו. אבל כבר פשט המנהג בכל קהלות ישראל להתעטף בטלית מבעוד יום ולברך עליו. ואם שקעה החמה, בדיעבד אם בא להתעטף בציצית ורוצה לברך עליו, יש לו על מה שיסמוך, משום שיש בזה ספק ספיקא לברך. אבל אחר צאת הכוכבים אין לברך. [ילקו״י הל׳ ציצית, עמוד של. ושאר״י ח״א עמוד רסד].

ד לכתחלה אין להתעטף בציצית בבוקר עד שיגיע כשעה קודם נץ החמה. וכן מנהג ירושלים. אבל פועלים משכימי קום שממהרים לעבודתם, יש להקל להם להתעטף בציצית כשש דקות אחר עמוד השחר, ביום ממוצע. וזמן עמוד השחר הוא שבעים ושתים דקות זמניות קודם הנץ. ובדיעבד אם עבר והתעטף בטלית בברכה קודם זמן ציצית, לא יחזור לברך כשיגיע זמן ציצית. [ילקו״י ספר על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שלג. ובמהדורת תשס״ו עמוד רלו. ושאר״י ח״א עמוד רסה].

ה הדבר ברור שמותר להטיל הציציות בטלית ולקשרם בלילה אפילו לכתחלה. ואין מקום להחמיר בזה כלל. [ילקו״י על הל׳ ציצית מהדורת תשס״ד, עמ׳ שלג. ושאר״י ח״א עמוד רסה].

ו מי שהטיל ציציות בטליתו בשעה שהיה אונן [קודם שנקבר מתו], הטלית כשרה, ואין צריך להסיר הציציות ולתלותם בטלית מחדש. [ילקו״י הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שלה.].

ז אונן, אף שהוא פטור מן המצוות, אינו צריך לפשוט הטלית קטן מעליו, ואף מותר לו ללבוש בבוקר את הטלית קטן כהרגלו. [ובלי ברכה]. [ילקו״י ספר על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שלו. וילקו״י על הלכות אבלות, מהדורת תשס״ד, עמוד קיז. ובמהדורת תשס״ו עמוד רלח].

ח כבר נתבאר לעיל דמי שהיתה לו טלית בת ארבע כנפות בלי ציציות, ואסר אותו בהנאה בקונם על עצמו ועל כל העולם כולו מהיום ועד סוף שלשים יום, שלא יהנו ממנו שום הנאה, וסוף שלשים יום חל בערב יו״ט, וצריך היה ללבוש הטלית ביו״ט, והוכרח להטיל ציציות בטלית מערב יו״ט, שהיה אז עדיין אסור בהנאה, מותר לו להטיל הציציות בערב יום טוב, ואין לפסול בזה משום תעשה ולא מן העשוי. [ילקו״י ציצית עמ׳ שלו].

ט סדינים ושמיכות שיש בהם ארבע כנפות, אף שהאדם מתכסה בהם גם ביום, פטורים מציצית. ויש מי שכתב דנכון לחוש ולהחמיר בסדין של צמר, והמחמיר תבא עליו ברכה, אבל מעיקר הדין דעת מרן שגם בסדין של צמר פטור מציצית. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שלז. ובמהדורת תשס״ו עמוד רלט. ושאר״י ח״א עמ׳ רסו].

י אם עורכים את החופה לפני השקיעה, והחתן מתעטף בציצית [כדי לפורסה מעליו בשעת החופה, כמנהגינו], יברך להתעטף בציצית, ואם הטלית היא חדשה, יברך אחר ברכת להתעטף בציצית ברכת שהחיינו. אבל אם עורכים את החופה בלילה, יברך על הטלית ברכת שהחיינו בלבד. וכאשר החתן מברך להתעטף הציצית יתעטף בציצית כמו שמתעטף בה בבוקר, ודי בכך שישאיר הטלית על כתפו ועל גופו איזה זמן מועט, ואחר כך יפרסו הטלית על החתן והכלה. [ילקו״י מהדורת תשס״ד, עמוד שלט. ושאר״י ח״א עמוד רסו].

יא סנדק ואבי הבן הלובשים טלית גדול בעת המילה, צריכים לברך עליו ולהתעטף בו כמו בשחרית. [ילקוט יוסף על הלכות ציצית מהדורת תשס״ד עמוד שמג. ושארית יוסף ח״א עמוד רסח].

סימן יט – ציצית חובת גברא

א מצוה זו היא חובת גברא, כלומר, חיוב על האדם הלובש בגד עם ד׳ כנפות להטיל בו ציציות. וכל זמן שאינו לובש הבגד אינו חייב להטיל בו ציציות. ולפיכך אינו מברך על עשיית הציצית. [ילקוט יוסף הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שמד. ושארית יוסף ח״א עמוד רסח].

ב הלובש כמה בגדים עם ד׳ כנפות, אם דעתו בשעת הברכה ללבוש כמה טליתות, די בברכה אחת. אבל אם לא היתה דעתו כן בעת הברכה, מברך על כל טלית וטלית. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד שמו. מהדורת תשס״ו עמוד רמו].

ג אם מחליף הציציות בציציות מהודרות יותר, אינו חוזר לברך. [ילקו״י ציצית, עמוד שמז].

ד עשה טלית לצורך תכריכין, אף על פי שלפעמים לובש הטלית בחייו, פטור מלהטיל בו ציציות. [ילקו״י הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שמח. ובמהדו׳ תשס״ו עמו׳ רמז].

סימן כ – לקיחת טלית מגוי

א הלוקח טלית מצוייצת מישראל, או מחנות של אינו יהודי, ואומר שלקחן מישראל, כשר. דכיון שהוא אומן חזקה שלקחה מישראל, דלא מרע אנפשיה. אבל אם לקח מאינו יהודי שאינו תגר, פסולה. ולכן אין לסמוך לקנות ציצית מכל עובר אורח המציג תכולתו ברבים, שידוע שיש בהם מיעוט אנשים מצוי מאד, שאינם נאמנים כלל. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד שמט. ובמהדורת תשס״ו עמוד רמז. ושאר״י ח״א עמוד רע].

ב אין מוכרים טלית מצוייצת לגוי, וכן אין נותנים לו במתנה טלית מצוייצת. ואפילו למשכן ולהפקיד טלית מצוייצת לגוי אסור, אלא אם כן הוא לפי שעה. [ילקו״י הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמ׳ שנ. ובמהדורת תשס״ו עמוד רמט].

סימן כא – דין חוטי ציצית שנפסלו

א חוטי ציצית כל זמן שהם קבועים בטלית אסור להשתמש בהם מדינא, כגון לקשור בהם. אבל לאחר שהחוטים נפסקו מהטלית, [וכן הטלית עצמה אחר שבלתה] מעיקר הדין יכול לזרקן לאשפה, אך לא יעשה בהם תשמיש מגונה, אף שנפסקו מהטלית. והמחמיר לגונזן תבא עליו ברכה. ויש אומרים שכל זה הוא בבגד שיש בו ד׳ כנפות והטילו בו ציציות, אבל טלית גדול של מצוה, יש ליזהר שלא לזורקן לאשפה. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, סי׳ כא הערה א׳. ובמהדורת תשס״ו עמוד רמט. ושאר״י ח״א עמ׳ ערב].

ב יש נוהגים להשתמש בחוטי הציצית שנפסלו לקשירת הכרית של המילה, או להניחן כסימן בתוך ספר, אבל אין להניח ציציות הטלית למשמרת בספר קודש, דכיון שמעיקר הדין חוטי הציצית נזרקין, אסור להניחן בספר שלא לצורך, שנמצא הספר משמש בחנם לצורך הנזרק. [ילקוט יוסף על הלכות ציצית מהדורת תשס״ו עמוד רנ].

ג וכן טלית שבלתה מותר לזרקה לאשפה, וטוב לגונזה. ומכל מקום אסור להשתמש בה לתשמיש מגונה, כמו לקנח בה, או לנקות את נרות בית הכנסת והשמן, וכדומה. [ילקו״י הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שנג. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ רנא. ושאירית יוסף חלק א׳ עמוד רעג].

ד מותר לנקות את המשקפיים בטלית, אף בטלית גדול שמיוחד למצוה. [ילקו״י על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד עמ׳ שנג. ובמהדורת תשס״ו עמוד רנב].

ה חוטי ציצית שנטוו לשם ציצית, ועדיין לא קשרום בטלית, אף שמעיקר הדין מותר לזורקן לאשפה, כמו בכל חוטי הציצית, מכל מקום יש להחמיר גם בחוטים אלה שלא לנהוג בהם מנהג של בזיון, מאחר שסוף סוף נטוו לשם מצוה. [ילקו״י הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד שנג. ובמהדורת תשס״ו עמוד רנב. ושאר״י ח״א עמוד רעג].

ו חוטי ציצית הקשורים בטלית, שהתנו עליהם קודם הקשירה שיוכלו לנהוג בהם מנהג בזיון לאחר שיינתקו מהטלית, אף על פי כן אין לנהוג בהם מנהג בזיון. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שנד. ובמהדורת תשס״ו עמוד רנב. ושאירית יוסף חלק א׳ עמוד רעג].

ז הלובש טלית גדול של מצוה שרגילים להתפלל עמו, אין נכון להכנס עמה לבית הכסא. וכן הלובש טלית קטן על בגדיו, ואין הציציות מכוסות, אין לו להכנס בהן לבית הכסא. אבל הטלית קטן שמכוסה תחת בגדיו, מותר להכנס בה לבית הכסא. ורבים נוהגים להכנס לבית הכסא כשציציותיהם בחוץ, ובפרט בהטלת מי רגלים, ואינם מקפידים להכניס את את הציציות בבדיהם. ויש להם על מה לסמוך מדברי הראשונים והרבה אחרונים. אך המחמיר בזה לכסות את הציציות, תבוא עליו ברכה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד שנד. [ובמהדורת תשס״ו עמוד רנג]. ושם עמוד שנח [ובמהדורת תשס״ו עמוד רנה] דמצינו מנהג להחמיר נגד מרן. אבל אין ללמוד מהפרט על הכלל. וראה עוד בשאירית יוסף חלק א׳ עמוד רעד].

ח טליתות גדולות שיש בהן עטרה בראשן האחד, ועליה רקומים דברים שבקדושה, כגון שרקמו או הדפיסו על זה את נוסח ברכת הטלית, אסור להכנס בהן לבית הכסא אף להטלת מי רגליו. [ילקו״י על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שנח. ובמהדורת תשס״ו עמ׳ רנו].

ט אסור לרקום פסוקים על הטלית. ואמנם יש שכתבו שבזמן הזה נהגו להקל בזה, אחר שמקפידים לשמור את הטלית בכבוד ואין הפסוק בא לידי בזיון. אבל מרן בשלחן ערוך פסק לאסור. ומכל מקום אם כבר נרקם מותר לברך על הטלית, ויזהר יותר בקדושתה. [ילקו״י הלכות ציצית, מהדו׳ תשס״ד, עמוד שנח. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ רנו. ושאירית יוסף ח״א עמוד רמב].

י נכון ליזהר לכבס הטלית מפעם לפעם אם נתלכלכה, כדי שתהיה הטלית נקיה ולבנה, ובפרט שיש בזה משום זה אלי ואנוהו וכבוד המצוה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד שס].

יא מצוה לעשות טלית נאה, וציציות נאות ומהודרות. [ילקו״י הל׳ ציצית מהדו׳ תשס״ו עמוד רנז].

יב מותר לכבס הטלית על ידי גוי. ויש אומרים שאין ליתן את הטלית לכובס גוי שיכבסם, כדי שלא יהיו מצוות בזויות עליו, ולדעתם עליו להתיר את הציציות קודם שימסור הטלית לכובס גוי. ואחר כך ימסור הטלית לבדה לכובס גוי. אך כבר נהגו הכל להקל ליתן הטלית לכובס גוי. והמחמיר תבא עליו ברכה. ואם אי אפשר להחמיר יכול לסמוך על המתירים, שכן הוא מעיקר הדין. [ילקו״י הל׳ ציצית, עמ׳ שסא. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ רנח].

יג יש ליזהר כשאדם לובש טלית שלא יגרור ציציותיו בארץ. ומכל מקום אין בזה איסור ממש, אלא זהירות. ויש אומרים שהטעם לזה כדי שלא ידרוך עליהם ויפסלם. ויש אומרים שהוא משום ביזוי מצוה אם ידרוך עליהם. וטוב שהציציות יהיו תלויים ועומדים מחצי גופו ולמטה, ואמנם כל זה הוא באופן שהן נגררין תמיד דרך הילוכו, שאז יש בזה ביזיון, אבל כל שהבגד אפשר להגביהו באופן שלא יהיה נגרר, אף אם יהיה איזה פעם באקראי שיפול והציציות נגררות, אין בזה קפידא לאסור אלא דוקא בבית הקברות משום לועג לרש. [ילקו״י הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמוד שסא. ובמהדו׳ תשס״ו רנח. ושאר״י ח״א עמוד רעד].

יד מותר לשכב בטלית קטן שעליו, ואין זה בכלל תשמיש בזיון. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שסב. ובמהדורת תשס״ו עמוד רס. ושארית יוסף חלק א׳ עמוד ערה].

סימן כב – דין ברכת שהחיינו על טלית

א על טלית חדשה מברכים ברכת ״שהחיינו״. ומברכים קודם ״להתעטף בציצית״, אולם העושה ציציות חדשות לטלית ישנה, אינו מברך שהחיינו. ועל תפילין חדשות אין לברך ״שהחיינו״. והמתעטף בטלית [שאינה חדשה] בפעם ראשונה בחייו, אינו מברך שהחיינו. [שארית יוסף ח״א עמוד ערה. ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמו׳ שסג. [ובמהדו׳ תשס״ו עמוד רס]. ושם עמו׳ שסו, מתי מתחשבים במנהג, ומתי אין מתחשבים במנהג].

ב המנהג שאין מברכים שהחיינו על טלית קטן. ואמנם אותם העורכים אסיפות למען החזרה בתשובה, ומחלקים טלית קטן לאנשים שקיבלו עליהם עול תורה, ומברכים שהחיינו על טלית מבד כותנה, אין למחות בידם לבטל מנהגם, אך לכתחלה עדיף שיקנו טלית העשויה מבד רגיל, ולא מכותנה. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שעא. [ובמהדורת תשס״ו עמוד רסה]. ושם עמוד שעה [ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ רסח] בדין ״ספק ספיקא בברכות״].

ג יש מי שכתב שאם כמה אנשים קנו טלית חדשה, אין האחד יכול לברך ברכת שהחיינו להוציא את כולם ידי חובת ברכה זו. [פרי מגדים. וראה בשארית יוסף חלק א׳ עמוד רעח].

סימן כג – דין ציצית בבית הקברות

א מותר להכנס לבית הקברות בטלית קטן שתחת בגדיו. שלא אסרו בזה אלא כשלובשו על בגדיו ונראה לעין. ולכן הנוהגים להוציא את ציציותיהם מחוץ לבגדיהם, עליהם להכניסם בבגדיהם כשהם מגיעים לד׳ אמות סמוך לקברות. וכל שכן שיש להזהר שלא יהיו הציציות נגררות על הקברות משום לועג לרש, שנראה כלועג למתים שאינם יכולים לקיים מצות ציצית. וגם ההולך בשטח בית קברות במקום שאין שם קברות, והוא רחוק ד׳ אמות מהקברים, צריך לכסות הציציות. ואם יש גדר או מחיצה לבית הקברות, מותר לילך עם ציציות בחוץ, כשהולך סמוך למחיצה מבחוץ. [ילקו״י על הלכות ציצית מהדורת תשס״ד עמוד שפ. ובמהדורת תשס״ו עמוד רעב. ושארית יוסף חלק א׳ עמוד רעח].

ב יש נוהגים לקשור שני הציציות שבשני הכנפות זה עם זה כשנכנסים לבית הקברות, ולא הועילו כלום בתקנתן. [ילקו״י ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שפג. ושארית יוסף ח״א עמוד רעט].

ג הנכנס תוך ד׳ אמות של מת, או של קבר, דינו כנכנס לבית הקברות. ויש אומרים שאפילו בקבר של קטן ושל אשה יש להחמיר. ויש חולקים. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד שפג. ובמהדורת תשס״ו עמוד רעד. ושאר״י ח״א עמוד רפ בהערה].

ד במקום שנוהגים להסיר הציציות מהטלית של המת בבית, אם הכתפים לובשים ציצית איכא למיחש בהו משום לועג לרש. [ילקו״י שם עמ׳ שפד. ושם עמ׳ שפז בענין ״מנהג נגד מרן״].

ה אם לומד משניות או תהלים לעילוי נשמת הנפטר, אין בזה משום לועג לרש. ולכן מותר לערוך הספד בסמוך לקבר. ומנהגינו לומר צידוק הדין וקדיש ליד הקבר. ואמנם במערת המכפלה, וכן בקבר רשב״י במירון, קבר שמעון הצדיק, וכדו׳, מותר להתפלל, אחר שהמקום הוא ציון מצבה לקבר הנמצא עמוק במערה. [ילקוט יוסף מהדו׳ תשס״ד עמ׳ שצ].

סימן כד – שכר מצות ציצית

א גדול עונש המבטל מצות ציצית, ועליו נאמר לאחוז בכנפות הארץ. והזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה. [ילקוט יוסף הל׳ ציצית עמו׳ שצא. ושאר״י ח״א עמו׳ רפ הערה א׳].

ב שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות כולן, שנאמר: ״וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה׳ ועשיתם אותם״. [ילקו״י ספר על הל׳ ציצית תשס״ד עמוד שצא. ושאר״י ח״א עמוד רפב].

ג אף שמעיקר הדין אין חיוב כל כך ללבוש טלית קטן כל היום, מכל מקום ראוי ונכון מאד להשתדל לקיים מצות ציצית, וללבוש טלית קטן במשך כל היום. שהיא מצוה יקרה וחשובה עד מאד, ששקולה כנגד כל המצוות. וכן מצוה לחנך גם את הקטנים מגיל שש במצוה יקרה זו, ולהלבישם טלית קטן תחת בגדיהם. [ילקו״י שם עמ׳ שצא. ושאר״י ח״א עמ׳ רפב].

ד ומכל מקום מי שאין לו ציצית אין צריך לחזר על הפתחים כדי שיהיו לו מעות לקנות טלית. ואם אין ידו משגת לקנות ציצית ותפילין, יקנה תפילין, אבל אם מוצא תפילין בשאלה, יקנה ציצית. [ילקוט יוסף הלכות ציצית, מהדו׳ תשס״ד, עמוד שצב. ושאר״י ח״א עמוד רפג].

ה נכון לקנות טלית נאה משום זה אלי ואנוהו, התנאה לפניו במצוות. אך לא יעכב את המצוה בעבור זה. וכן עיר שאין בה ספר תורה, ויש שם סופר שיודע לכתוב, אבל אינו יודע לכתוב יפה כמו סופר אחר, שלא יבוא בקרוב, מוטב שיכתוב אותו המצוי מיד. וכן אין להמתין להתעטף בציצית עד שבת לכבוד שבת. [ילקו״י שם עמ׳ שצב. ושאר״י ח״א עמ׳ רפג].

ו מצוה לאחוז הציציות בידו השמאלית כנגד לבו בשעת קריאת שמע, רמז לדבר: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. [ילקו״י ציצית, עמ׳ שצב. ושאר״י ח״א עמ׳ רפד].

ז יש האוחזים בידיהם את כל ד׳ הכנפות, ומנהגינו לאחוז בשתי הציציות שלפנינו בלבד. [והוא על פי דברי הגר״א שהיה בקי בכתבי האר״י ז״ל ונהג כן. ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד שצב. ובמהדורת תשס״ו עמוד רפא. ושאר״י ח״א עמוד רפה].

ח נהגו לאחוז הציציות שלפניו באמירת ברוך שאמר, ומנשקים הציציות בגמר הברכה. [סידור עמודי שמים להיעב״ץ, ילקו״י על הל׳ ציצית מהדו׳ תשס״ו עמו׳ רפג. שארית יוסף ח״א עמוד רפה].

ט טוב להסתכל בציצית בשעת עטיפה כשמברך. [וטוב שיצייר במחשבתו כאילו יש בהם חוט מראה תכלת, שהוא דומה לרקיע]. וראוי להסתכל בציצית בכל איזה זמן, כי יש בזה תועלת לאדם שלא יבוא לידי חטא. [ילקו״י ציצית מהדורת תשס״ד עמ׳ שצה. ושאר״י ח״א עמ׳ רפו].

י יש נוהגים להסתכל בציציות כשמגיעים לוראיתם אותו וליתן אותם על העינים, ומנהג יפה הוא לחיבוב מצוה. ויש שמנשקים הציציות בכל פעם שמזכירים ציצית. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד שצו. ובמהדו׳ תשס״ו עמוד רפד. ושאר״י ח״א עמוד רפו].

יא כשמסתכל בציצית מסתכל בשני ציציות שלפניו שיש בהם עשרה קשרים, רמז להויות, וגם יש בהם ט״ז חוטים ועשרה קשרים עולה כ״ו כשם הוי״ה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד שצח. ובמהדורת תשס״ו עמוד רפו. ושאר״י ח״א עמוד רפז].

יב סומא, יש לו לאחוז את הציציות בשעת קריאת שמע כפיקח לכל דבר, ועל פי הקבלה גם הוא ינשק את הציציות כשאומר וראיתם אותו, ויעביר הציציות על עיניו. [ילקוט יוסף ספר על הלכות ציצית, מהדורת תשס״ד, ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד שצח].

יג נכון שלא להניח הטלית בלא קיפול בלילה. וטוב שכל אחד יקפל הטלית בידו, ולא יתננו לאחר לקפלו, דקשה למזל. [ילקו״י ציצית, מהדו׳ תשס״ד, עמ׳ שצט. ושאר״י ח״א עמ׳ רפז].

יד מעיקר הדין מותר לקפל את הטלית באמצע שאומר עלינו לשבח, או בעת שאומרים קדיש, ובלבד שנותן לבו לענות אמן ויהא שמיה רבא. ואם יש לחוש שלא יענה אמן, נכון שלא יקפל בטלית באמצע ששומע קדיש. [ילקו״י ציצית, עמוד שצט. שאר״י ח״א עמוד רפז].

טו כשמסיר מעצמו את הטלית אחר התפלה, טוב שיסירנה ביד שמאל שהיא יד כהה, להראות שקשה עליו פרידתו. וכן ינהג כמשסיר מעליו התפילין, ולא יסיר הטלית כי אם לאחר חליצת התפילין, ונכון להמתין עד אחר עלינו לשבח. [ילקו״י שם עמו׳ ת. ושאר״י ח״א עמ׳ רפז].

סימן יא – דין חוטי הציצית

א חוטי הציציות צריכים טויה לשמה, כלומר, שיאמר בתחלת הטויה שהוא עושה כן לשם מצות ציצית. ואם לא היו טווין לשמן, פסולים. לפיכך ציציות משי הנעשים בארץ מחוטים גמורים שנטוו בחוץ לארץ על-ידי גוים [לצורך תעשיית וילונות וכיו״ב], וכאן בארץ שוזרים אותם לשם מצוה ציצית, ועושים אותם ציציות לטליתות משי, פסולים לציצית, הואיל ועיקר הטויה לא נעשית על ידי ישראל לשם מצות ציצית, ולכן המברך על ציציות משי כאלה הוא נכנס באיסור ברכה לבטלה. ואין לטלית משי תקנה אלא אם כן יסירו הציציות האלה של משי, ויתנו תחתיהן ציציות של צמר רחלים שפוטרים אף שלא במינם. וחובה קדושה מוטלת על הרבנות הראשית לפרסם הדברים הנ״ל, ולהסיר מכשול מקרב עמינו. אולם אם עומד ישראל כשר בשעת טויית המשי מעיקרו ואומר בפירוש ״לשם מצות ציצית״, יש להכשיר. וזריקה במשי כטוייה בצמר. [לפיכך אין להטיל ציצית משי אלא במשי שזרקה ומשכה אותו ישראלית לשם ציצית. וכי שאין לו משי נמשך לשמו כאמור, אינו די במה שישזור חוטים הרבה יחד לשם ציצית, שטוייה לחוד ושזירה לחוד. והוא הדין לצמר גפן שצריך שתהיה משיכתו מן הגרעינים לשם מצות ציצית, וגם בו ראוי ליזהר לדעת מנין החוטים הגיעו]. [ילקו״י הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמ׳ ר. ובמהדורת תשס״ו עמוד קסב. ושאר״י ח״א עמ׳ קצה].

ב לכתחלה צריך להזהר לומר בפיו קודם תליית חוטי הציצית ״הריני מטיל ציציות אלו לשם מצות ציצית״. ובדיעבד אפילו רק חשב בדעתו שעושה כן לשם מצות ציצית, ולא הוציא בשפתיו, הטלית כשרה לברכה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רכ].

ג חוטי ציצית שנטוו לשמה, שנתערבו בהם חוטים אחרים שנטוו שלא לשמה, והרוב הם מהחוטים שנטוו לשמה, יש אומרים שיש להחמיר שלא לעשות מהחוטים הללו ציצית, שבמצות עשה אין לילך אחר הרוב. ויש חולקים ואומרים שגם בדין מצות עשה המיעוט מתבטל ברוב, וקונה לו שם

לשמה. ויש להחמיר. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד רד. ובמהדורת תשס״ו עמוד קמה. ושאר״י ח״א עמוד קצו].

ד ראוי ונכון לקנות ציציות הנעשות בעבודת יד, ובפרט במקום שציציות אלו מצויות, שיש להעדיפן על פני ציציות הנעשות על-ידי מכונה חשמלית [אף באופן שמפעיל המכונה אומר בעת הפעלתה ״לשם מצות ציצית״]. ומכל מקום המקילין לצאת ידי חובה בציציות של מכונה, יש להם על מה שיסמוכו. שרבו האחרונים שמכשירים חוטי ציצית שנטוו על ידי מכונת חשמל, כל שתחילת סיבוב הגלגל היה על ידי כח אדם מישראל שאמר לשם מצות ציצית. [ילקו״י הל׳ ציצית, עמוד רו. ובמהדורת תשס״ו עמוד קמו. ושאר״י ח״א עמוד קצו].

ה לכתחלה ראוי שטויית החוטים תיעשה על-ידי ישראל גדול הטווה לשם מצות ציצית. אך בדיעבד חוטי ציצית שנטוו על-ידי קטן או חרש ושוטה, אם ישראל גדול עומד על גביהם ואומר לשם מצות ציצית, יש להכשיר ציציות אלה. ואם לא היה גדול עומד על גביהם ואומר לשמה, אין להכשירם. ואמנם קטן שנעשה לבר מצוה אך אין ידוע אם הביא ב׳ שערות או לא, רשאי לטוות ולשזור ולתלות את הציציות לכתחלה ובלבד שיאמר שעושה כן לשמה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמ׳ רו. ושארית יוסף ח״א עמ׳ קצט].

ו חוטי ציצית שנטוו על-ידי אשה, כשרים, ובלבד שתאמר קודם הטויה שעושה כן לשם מצות ציצית. ונאמנת על כך לומר שעשתה כן לשם מצוה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד ריא. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנ. ושאר״י ח״א עמוד ר׳].

ז גוי הטווה את חוטי הציצית, וישראל גדול עומד על גביו ומצווהו שיטווה לשם מצות ציצית, להרמב״ם פסול, ולהרא״ש כשר. ולכן לכתחלה אין לעשות כן, ורק בשעת הדחק יש לסמוך על דברי הרא״ש להכשיר. ואם ישראל גדול מסייע לגוי בטוייה, ועומד על גביו ואומר לשמה, בדיעבד יש להכשיר את הציציות. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד ריב. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנ. ושאר״י ח״א עמוד ר׳].

ח טוב לעשות עובי החוטים בינונים, לא עבים ולא דקים, משום זה אלי ואנוהו. [ילקו״י ספר על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד, עמוד רטז. ובמהדו׳ תשס״ו עמו׳ קנד. ושאר״י ח״א עמוד רב].

ט מנין חוטי הציצית בכל כנף ארבעה כפולים, שהם שמונה. ואם הוסיף על מנין חוטי הציצית, הטלית פסולה ואינו רשאי לילך בה, משום שעובר על איסור בל תוסיף. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד ריז. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קנד. ושאר״י ח״א עמוד רב].

י מנהגינו כדעת המקובלים שאחר הטלת ארבעת חוטי הציצית בחור שבכנף הבגד, [ואמירת ״לשם מצות ציצית״ קודם הטלת החוטים בבגד], קושר שני קשרים, ואחר כך כורך שבע חוליות, ושוב קושר שני קשרים, וכורך שמונה חוליות, ושוב קושר שני קשרים, וכורך אחת עשרה חוליות, ושוב קושר שני קשרים, וכורך שלש עשרה חוליות, ושוב קושר שני קשרים, ובסך הכל יהיו חמשה קשרים כפולים, וארבע חוליות של כריכות, העולות למנין הוי״ה אח״ד [שלושים ושתע]. וקודם כריכת החוליות טוב שיפריד את שתי הקבוצות בנות ארבעה חוטים זו מזו [בקשר עניבה], כדי שאחר כריכת החוליות ידע להבחין אלו חוטים שייכים לצד אחד ואלו חוטים שייכים לצד השני. ויש נוהגים לכרוך החוליות כמנין הוי״ה, וכורכים עשר חוליות, ואחר כך חמש, ואחר כך שש, ואחר כך חמש. ויש שעושים בטלית גדול שלשים ותשע כריכות, ובטלית קטן עושים עשרים ושש כריכות. ומנהגינו כמנהג הראשון הן בטלית קטן והן בטלית גדול. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד ריח. ובמהדורת תשס״ו עמוד קמ. ושארית יוסף ח״א עמוד רז].

יא יש להקפיד שכל שמונת החוטים של הציצית יהיה אורכם לא פחות משנים עשר גודלים, כי יש פוסקים רבים שסוברים שהדבר מעכב אף בדיעבד. ושיעור הגודל הוא שני סנטימטר, ונמצא שצריך להיות שיעור כל אחד משמונה החוטים עשרים וארבעה סנטימטר. ואם אין לו חוטים ארוכים כל כך, יקצר במספר כריכות החוליות, ויעשה עשר כריכות, ואחר כך חמש, ואחר כך שש, ואחר כך חמש. כמנין שם הוי״ה, וע״י כך יהיה שיעור אורך החוטים כהלכה. [ילקו״י הל׳ ציצית, תשס״ד, עמוד רכ. שאר״י ח״א עמוד רד].

יב יש אומרים שטוב שכל הציציות תהיינה עשויות בשוה, שזהו נוי הציצית. ויש שאינם מצריכים כן, וכן עיקר. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד רכב, שאר״י ח״א עמוד רה].

יג מעיקר הדין מותר להפסיק בדיבור באמצע תליית החוטין בכנף הטלית, ומכל מקום ממדת חסידות שלא להפסיק בדיבור באמצע תליית החוטין בכנף, ובעת קשירתן. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד, עמוד רכב. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קנז. ושאר״י ח״א עמוד רה].

יד טוב ליזהר שלא יחתוך את חוטי הציצית בסכין, על דרך שנאמר לא תניף עליהם ברזל, אלא ינתקם בשניו, וכדומה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רכג. ושאר״י ח״א עמוד רה].

טו טוב לקשור את ראשי החוטים של הציציות, כל חוט וחוט, כדי שלא יתפזרו משזירתן, ובפרט בעת הכיבוס. וכן היה נוהג האר״י ז״ל. ויש אומרים שבזמן הזה שהטויה נעשית כהוגן ואין חשש שהחוטין יתפרדו, אין צריך לקושרן. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד רכג. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנח. ושאר״י ח״א עמוד רן].

טז אם עשה את החוטין לציצית מצמר גזול, הטלית פסולה, דכתיב, ועשו להם משלהם יהיה. ואם גזל חוטי ציצית מחבירו, ואחר שהטילן בבגדו שילם לו בעבורן, או נתנם לו במתנה, יש אומרים שמחוייב לחזור ולהתיר הציציות ולהטילן שוב בבגד, דכיון דכתיב ועשו בעינן שבעת העשייה יהיה שלו. ועל כל פנים יזהר שלא יהיו תלויים באלכסון. [ילקו״י על הל׳ ציצית, במהדורת תשס״ד עמוד רכה. ובמהדורת תשס״ו עמוד קנט. ושאר״י ח״א עמ׳ רן].

סימן יב – דברים הפוסלים בציצית

א אם נקרעו כל חוטי הציצית ונשתייר בהם כדי עניבת כל החוטים הפסוקים ביחד, כשר. ואם לא נשאר כדי עניבה פסול. ובודקים מן הענף. כלומר החוטים המפורדים. ולפי מנהגינו בעת שנותנים את הציצית על כנף הבגד, נותנים סימן בד׳ ראשי חוטים בענין שלעולם הד׳ הראשים הם מצד אחד של הקשר, והד׳ ראשים מצד האחר, לפיכך אם נקרעו חוטי הציצית מצד אחד, אפילו נקרעו כל ארבעת החוטים שמצד אחד, ולא נשאר בהם שיעור כדי עניבה, אפילו הכי הטלית כשרה, לפי שנשארו כל ד׳ הראשים השניים שיש בהם יותר מכדי עניבה. ואפילו לא נשאר בהם אלא כדי עניבת שמונה החוטים ביחד כשר. ואם נפסק החוט מעיקרו, דהיינו במקום שהציציות מחוברים לטלית בכנף, הטלית פסולה. ואסור לקשרו ולכרכו, שכל שנקרע החוט מעיקרו, דהיינו בראש המחובר לטלית פסול. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רכו. ובמהדו׳ תשס״ו עמוד קס. ושאר״י ח״א עמוד רז].

ב אם נפסקו ב׳ חוטים משני צדדים הציצית פסולה, דחיישינן שמא חוט אחד הם. ואם אין לו אפשרות להשיג ציציות אחרות, בשעת הדחק יכול להקל אם נשאר מן הגדיל כדי עניבה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמ׳ רכח. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קסא. ושאר״י ח״א עמ׳ רח].

ג היכא דאפשר טוב ונכון לחוש ולהחליף את הציציות שנקרעו, אף אם הן כשרות לפי ההלכה, דודאי מנין החוטים יש בו ענין וסוד נשגב. [ילקו״י ציצית עמו׳ רכח. ושאר״י ח״א עמו׳ רח].

סימן יג – דין ציצית בשבת

א ארבע ציציות מעכבות זו את זו, שכל זמן שאין בה כל הארבע ציציות אינה מצוייצת כהלכתה, והיוצא בה לרשות הרבים בשבת חייב חטאת. ולכרמלית אסור מדרבנן. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדורת תשס״ד עמוד רכט. ובמהדורת תשס״ו עמוד קסב. ושאר״י ח״א עמוד רט].

ב אם הטלית מצוייצת כהלכתה מותר לצאת בה לרשות הרבים, בין טלית קטן בין טלית גדול, אפילו בזמן הזה שאין לנו תכלת, ואפילו בטלית של שאר מינין [לא של צמר ופשתים], כגון טלית משי, שחיובן רק מדרבנן. [ילקו״י ציצית, עמוד רמד. ושאר״י ח״א עמוד רטז].

ג מותר לצאת גם בליל שבת בטלית מצוייצת כהלכתה, כדרך לבושו, אף לרשות הרבים גמורה. [ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמו׳ רמה. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קעד. ושאר״י ח״א עמ׳ ריז].

ד טלית שהחוטים בה לא נבדקו, אפילו הכי מותר לצאת בה בשבת לרשות הרבים, ואין חוששין שמא נקרעו החוטין, ואין צריך לבדוק הציציות קודם שיוצא לרשות הרבים, דמוקמינן אחזקתייהו.[ילקו״י על הל׳ ציצית, מהדו׳ תשס״ד עמו׳ רמה. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קעד].

ה מותר לצאת בשבת לרשות הרבים בטלית קטן שאין בה כשיעור, אף אם אין שם עירוב. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רמז. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קעה. ושאר״י ח״א עמוד ריח].

ו מותר לצאת בשבת בטלית שאולה לרשות הרבים. והמחמיר על עצמו תבוא עליו ברכה. [ילקו״י ספר על הל׳ ציצית, עמוד רמח. ובמהדו׳ תשס״ו עמ׳ קעו. ושאר״י ח״א עמוד ריט].

ז מותר להתעטף בטלית גדול וללבוש עליו מעיל חורף, ולצאת כך לרשות הרבים גם במקומות שאין בהם עירוב. [ילקו״י על הל׳ ציצית, עמוד רמט. ושאר״י ח״א עמוד ריט].

ח מי שאין לו ציצית בשבת, אסור להטיל ציציות בטלית של ד׳ כנפות בשבת, משום דקשר עליון מדאורייתא, ועובר על איסור קושר. [ילקו״י ציצית עמוד רמט. ושאר״י ח״א עמ׳ רכ].

ט מותר לקפל את הטלית בשבת שלא כסדר קיפולו הראשון, אפילו אם אינו חוזר להתעטף בציצית בו ביום. והנוהגים לקפלו כסדר קיפולו הראשון, אין למחות בידם, שיש להם על מה שיסמוכו. [ילקו״י ציצית עמו׳ רנב. ושאר״י ח״א עמו׳ רכ, וילקו״י שבת ב׳ עמ׳ עט].